

"Səs" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzətdir

Nº 037 (6962)

27 fevral 2024-cü il.
Qiyməti 60 qəpik

**Qardaş ölkəyə
dost təbriki**

3

**"Günahsız Xocalı qurbanlarının
qisasını döyüş meydanında aldıq"**

2

Prezident İlham Əliyev Xocalıda soyqırımı
memorialının təməlini qoyub və rayon
ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşüb

Xocalı soyqırımı
Azərbaycan
tarixinin ən faciəli
səhifələrindən biridir

4

Soros istəsə də Əli Kərimli
islah oluna bilməz

5

İtirdiyimiz
xüsusiyyətlər: nəzakət

6

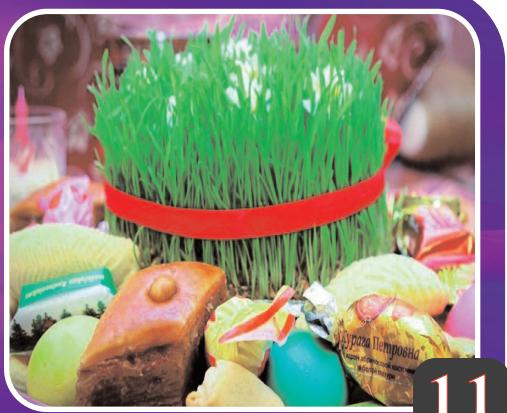
**Planlaşdırılmış
erməni
təxribatı:
Sumqayıt
hadisələri**

Zərərçəkən Mejlumyan istintaqda onu zorla
Qriqoryanı göstərir.

7

**Novruzun ilk
çərşənbəsi - Su
çərşənbəsi**

11

“Günahsız Xocalı qurbanlarının qisasını döyüş meydanında aldıq”

Prezident İlham Əliyev Xocalıda soyqırımı memorialının təməlini qoyub, rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşüb

Dünən Prezident İlham Əliyev Xocalı şəhərində Xocalı soyqırımı memorialının təməlini qoyub, rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşüb. Dövlətimizin başçısı mərasim iştirakçıları ilə görüşüb. Görüşdə çıxış edən Prezident İlham Əliyev bildirib ki, Xocalı soyqırımı heç vaxt xalqımızın yaddasından silinməyəcək. Heç vaxt Azərbaycan xalqı bu qanlı cinayəti unutmaya-çaq:

“İlk dəfədir ki, Xocalı soyqırımı gününü biz Xocalıda günahsız Xocalı qurbanlarının xatirəsinə anaraq qeyd edirik. Otuz iki ildən sonra biz doğma torpağımıza qayıtmışız. Xocalı qurbanlarının xatirəsini əbədiləşdirmek üçün bu gün burada - 26 fevral gündündə Memorial Kompleksin temeli qoyulacaq. Onu bildirməliyəm ki, bu layihə çoxdan hazır idi, yer de seçilmişdi. Bakı şəhərində Xocalı soyqırımı abidəsinin yanında yer seçilmişdir. Ancaq Memorial Kompleksin tikintisi ilə bağlı hər il mən müyyəyen tərəddüdlər keçirərək o hadisəni, o layihəni təxirə salırdım. Ona görə ki, sizin kimi mən də inanırdım ve bilirdim, biz buraya qayıdaqıq, Xocalıya qayıdaqıq ve burada günahsız qurbanların xatirəsini əbədiləşdir-

mək üçün Memorial Kompleks yaradılacaq. Otuz iki ildən sonra səz qayıtmışınız. Otuz iki ildən sonra - o qanlı faciədən sonra biz Azərbaycanın hər bir guşəsində, Qarabağın hər bir yerində sahib kimi, bu Vətənin övladları kimi yaşayıraq, qururuq, bərpa edirik. Azad edilmiş bütün torpaqlarda geniş quruculuq işləri gedir.

Xocalı soyqırımı isə heç vaxt xalqımızın yaddasından silinməyəcək. Heç vaxt Azərbaycan xalqı bu qanlı cinayəti unutmayacaq. Otuz iki il bundan əvvəl Ermənistan dövləti bu qanlı faciəni törədərək günahsız insanları qətlə yetirmiş-

ləti, dövlət qurumları, eyni zamanda, xaricdə yaşayan azərbaycanlılar, bizim ictimai təşkilatlarımız və onların arasında Heydər Əliyev Fondu Xocalı soyqırımı dünyaya tanıtmak üçün çox böyük səylər göstəriblər: “Heydər Əliyev Fondu xətti ilə geniş vüsət almış “Xocalıya ədalət!” kampaniyası dünyanın müxtəlif yerlərində özünü göstərmüşdür, bir çox tədbirlər, təqdimatlar həyata keçirilmişdir, kitablar, məqalələr dərc edilmişdir, sərgilər təşkil olunmuşdur. Yəni, biz bu həqiqəti dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq üçün bir çox səylər göstərmədik və haqlı olaraq

Prezident: “Bu gün Xocalıda olmayımız tarixi ədalətin tam bərpası deməkdir”

dir. 613 insan vəhşicəsinə qətlə yetirilmişdir, 150 insan itkin düşmüşdür, - təbii ki, onların da taleyi bəlliidir, - 1000-dən çox insan girov götürülmüşdür, 60-dan çox uşaq, 100-dən çox qadın, yaşı 70 insan erməni vəhşiləri, faşistləri tərəfindən vəhşicəsinə bir gecə içinde qətlə yetirilmişdir.

Əfsuslar olsun ki, “Xocalıya ədalət!” çağırışımız cavabsız qaldı. Düzdür, 18 ölkə bizim səylərimizn nəticəsi olaraq bu qanlı faciəni soyqırımı kimi tanmışdır. Ancaq bu ölkələrin arasında böyük dövlətlərin adları yoxdur. Beynəlxalq təşkilatlar, onların bir çoxu bu faciəyə bigənə qalmışdır.

Prezident İlham Əliyev daha sonra bildirib ki, Azərbaycan döv-

dünyadan ədalət tələb edirdik. Çünkü Xocalı soyqırımı dünyanın gözü qarşısında baş vermiş qanlı cinayətdir. Xocalı soyqırımıni inkar etmək ədalətsizlik və vicdansızlıqdır. Halbuki Ermənistan dövləti, o vaxt və bu gün onun arxasında duran eyni qüvvələr, eyni ölkələr elindən gələnlər ki, bu hadisə ört-basdır edilsin, Ermənistan məsuliyyətə cəlb olunmasın, Ermənistana qarşı hər hansı bir sanksiya tətbiq edilməsin və onlar cəzasız qalsın.

Biz onilliklər ərzində çalışırdıq, xüsusilə son illər ərzində çalışırdıq ki, bu qanlı cinayəti törədənlər ədalət qarşısında cavab versinlər. Ancaq göründük ki, bu ədaləti ancaq biz özümüz bərpa etməliyik

və bunu etdik. İkinci Qarabağ müharibəsi ədalətin təntənesi idi. İkinci Qarabağ müharibəsi nəticəsində o vaxt işğal altında olan torpaqların böyük hissəsi azad edilmişdir, işğal altında qalan ərazilər beş ay bundan əvvəl azad edilmişdir.

Mən biliyim ki, siz xocalılılar o vaxt bütün Azərbaycan xalqı kimi sevinmisiiniz. Onu da biliyəm, sizin üzünüzde müəyyən fikirlər var idim ki, bəs Xocalı nə olacaq, bəs Xankəndi nə olacaq? Mən bunu biliyim, ancaq sizə deyə bilmirdim ki, nə olacaq. Halbuki siz də biliyiniz, mən də biliyəm ki, hər şey ədalətli olacaq. Biz Xocalı ərazi bütövlüyüümüz, suverenliyimiz tam bərpa olunduğunu hesab edə bilməzdik. Xocalının Azərbaycan xalqının tarixində və şüurunda o qədər böyük yeri var ki, bu faciə qəlbimizdə o qədər böyük yaralar salıb ki, Xocalı azad olunmadan biz sakitleşə bilməzdik. Beş

əvvəl antiterror əməliyyatı nəticəsində Xocalı daxil olmaq şətirlə, bütün o vaxt digər ərazilər - hansılar ki, işğal altında idilər - separatçılar orada at oynadırlar, - azad edildi. 2023-cü il oktyabrın 15-də Xocalıda Azərbaycan Bayrağı qaldırıldı. Biz Xocalıda böyük abadlıq işlərinə də start vermişik.

“Xocalıya ədalət!” tələbimiz tam haqlı id. Bu ədaləti döyüş meydandasında təmin etməyimiz beynəlxalq hüquqa və tarixi ədalətə tam uyğundur. Biz tarixi ədaləti bərpa etmisiş. Biz günahsız Xocalı qurbanlarının qisasını döyüş meydanında aldıq, onların qanını döyüş meydandasında aldıq qoymadıq ki, onların qanı yerde qalsın. Düzdür, buna 30 il vaxt lazımdı. Ancaq bu 30 il ərzində görülmüş işlər, apardığımız məqsədyönlü siyaset bu günü burada yaşamaq üçün bizə imkan yaradırdı.

Ardı Səh. 3

“Günahsız Xocalı qurbanlarının qisasını döyüş meydanında aldıq”

İlham Əliyev: “Gələn il Ağdamda ilk köç başlanacaq”

Əvvəli-Səh-2

O vaxt - işgal dövründə mənim köçkünlərə, - bu gün keçmiş köçkünlər adlanır, köçkün anlaysı artıq tamamilə silinib bütün bimiz vətəndaşlarımızdan, - çoxsaylı görüşlər əsnasında hər dəfə onlara deyirdim ki, gün gelecek və biz bütün torpaqlarda Azərbaycan Bayrağını qaldıracaq, ərazi bütövlüyüümüzü bərpa edəcəyik.

Yüzdən çox köçkün qəsəbəsi salınmışdır və köçkün qəsəbələrinin hamisinin açılışlarında mən iştirak etmişəm. Birinci köçkün qəsəbəsi o vaxt Ulu Önder Heydər Əliyevin iştirakı ilə məhz xocalıllar üçün Ağcakənd qəsəbəsində salınmışdır və o vaxt bizim o qədər də böyük maliyyə imkanlarımız yox idi. Ancaq olan-qalan vəsait də bax o məqsədlər üçün istifadə olundu və bu, bir yol göstəricisi idi. Yəni, Ulu Önder hamımıza göstərmışdı ki, biz ağır vəziyyətdə yaşa-

yanlar üçün gərək şərait yaradaq. Eyni zamanda, bizim əsas məqsədimiz torpaqların azad edilməsi idi və o vaxt köçkünlerle çoxsaylı görüşlər əsnasında deyirdim ki, bu şərait yaradılır, bu şərait yaxşıdır, - çadır şəhərcikleri, bilirsiniz ki, sonucusu 2007-ci ildə ləğv edildi, - ancaq bu, müvəqqəti yaşayış yeridir. Torpaqlar azad olunandan sonra ondan daha yaxşı şərait yaradılacaq sizin doğma torpaqlarınızda və bu gün biz bunu görürük. Artıq beş yaşayış məntəqəsinə keçmiş köçkünlər qayıtmışlar. Bu il o yaşayış məntəqələrinin sayı 20-yə çatacaq. Bu il həm Xocalıda, həm Xankəndidə artıq həyat bərpa ediləcək, o cümlədən bu yaxın yerlərdə yerleşən Malibeyli, Kərkicahan, Şuşanın Turşu kəndləri də bərpa ediləcək, Ağdam şəhəri bərpa edilir və gələn il Ağdamda da ilk köç başlanacaq, yəni quruculuq işləri geniş vüsət alıb.

Xocalıya gəldikdə isə biz sent-

yabın 20-də öz suvereniyimizi tam bərpa edəndən sonra dərhal göstəriş verdim ki, ilk növbədə, Xocalıda xocalılların evləri bərpa edilsin. Çünkü mənfur düşmən qanlı soyqırımı törətmüşdür, xocalılları öz doğma torpağından didərgin salmışdır. Üstəgel Xocalının tarixi adını dəyişdirməyə çalışırdı və azərbaycanlıların evlərinə separatçıları, düşmənleri yerləşdirmişdi, o cümlədən xarici ölkələrdən. Görün, xalqımıza qarşı nə qədər böyük və çirkin cinayət törədilmişdir və yenə də deyirəm, dünya buna biganə qalmışdır. Ermənistan və onun havadarları hesab edirdilər ki, onları heç kim cezalandırmayacaq. Onlar səhv etmişdilər, bu gün də səhv edirlər. Yeni iyə axtarışında olan, onun bunun qucağına sığınan Ermənistan bilməlidir ki, yegane yol Azərbaycanın bütün şərtlərini qəbul etmək və Azərbaycana qarşı ərazi iddialarından el çəkməkdir.

Biz Xocalı soyqırımı heç vaxt

**Prezident İlham Əliyev
Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan zəng edib**

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev fevralın 26-da Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan zəng edib. Prezident İlham Əliyev Rəcəb Tayyib Ərdoğanı yubileyi münasibətilə təbrik edib, Türkiyənin rifahi naminə fəaliyyətində yeni uğurlar və möhkəm cansağlığı arzulayib.

Türkiyə dövlətinin başçısı göstərilən diqqətə və təbrike görə təşəkkürünü bildirib.

Rəcəb Tayyib Ərdoğan Xocalı soyqırımının ildönümü ilə əlaqədar Azərbaycan Prezidentinə və xalqına başsağlığı verib. Dövlətimizin başçısı başsağlığına görə minnədarlığını ifadə edib.

Söhbət zamanı İlham Əliyevin prezident seçiləndən sonra ilk rəsmi sefərini Türkiyəyə etməsinin önəmi bir daha qeyd edilərək, bu sefərin əlaqələrimizin daha da möhkəmləndirilməsi işinə töhfə verdiyi vurğulanıb. Dövlət başçıları Şuşa Bəyannaməsinin əhəmiyyətinə bir daha toxunaraq, bu Bəyannamənin uğurla həyata keçirilməsindən məmənnüllərini bildiriblər.

Prezident İlham Əliyev və Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan Azərbaycan-Türkiyə dostluq, qardaşlıq və müttəfiqlik əlaqələrinin bundan sonra da uğurla inkişaf edəcəyinə və möhkəmlənəcəyinə əminliklərini bildiriblər, əməkdaşlığın perspektivləri, gelecek təmaslar və qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər barədə fikir mübadiləsi aparıblar.

unutmayacaq. Yenə də deyirəm, biz həm İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı, həm antiterror əməliyyati zamanı qisasımızı cinayətkarlardan aldıq, onları məhv etdik, Ermənistan ordusunu məhv etdik və iki dəfə kapitulyasiyaya imza atmağa məcbur etdik. Biz onlardan fərqli olaraq dinc əhalı ilə heç vaxt mühərbiə aparmamışq və bunu hər kəs görür və bilir. Həm 2020-ci ildə, həm keçən ilin sentyabr ayında apardığımız hərbi əməliyyatlar bütün beynəlxalq humanitar hüquqa uyğun şəkildə aparılmışdır və bunu hər kəs bilir və heç kim bizə heç bir irad tuta bilmir. Bu, bir dəha xalqımızın böyüklüyünü göstərir. Halbuki hər birimizin üzündə qisas hissi var, hər birimiz o qanlı tarixə qayıdan, o dehşətli video və fotosənədlərə baxanda bizi qəzəb boğur, 30 il yox, 300 il keçsə də, bu qəzəb bizi buraxmayacaq. Bu təbiidir, biz insanıq, ancaq eyni zamanda, biz böyük xalqın nümayəndələriyik. O

xalqın ki, öz gücü ilə o əsərətən çıxdı, o xalq ki, bir yumruq kimi birləşərək düşmənin belini qırdı, o düşmənin ki, onun arxasında o vaxt və bu gün böyük dövlətlər dayanır. O böyük dövlətlər dayanmasayıd, heç vaxt 1990-ci illərin əvvellərində bizim torpağımız işgal altına düşməzdı. Biz o vaxt güclü idik, onların arxasında böyük qüvvələr dayanmışdır. Bu gün biz güclüyük və bəziləri bize deyirlər ki, biz rəhm edək, amma onlar bize rəhm etdilərmi ki?

Yenə də deyirəm, bütün bunlar təbii bizim fikirlərimizdir, duyğularımızdır. Yenə də deyirəm, biz qisasımızı aldıq, biz həm 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsi ərzində, həm birgülük antiterror əməliyyatı zamanı böyük peşəkarlıq, qəhrəmanlıq, fədakarlıq göstərmışk. Bizim övladlarımız ölümə gedirdilər ki, bu torpaqları işgalçılardan azad etsinlər. Allah bütün şəhidlərimizə rehmət eləsin!”

Xocalı soyqırımı Azərbaycan tarixinin ən faciəli səhifələrindən biridir

Yeni Azərbaycan Partiyasının nümayəndələri Xocalı soyqırımı abidəsini ziyarət ediblər

Xocalı soyqırımının 32-ci ildönümü ile Partiyasının nümayəndələri faciə qurbanlarının xatirəsinə Bakının Xətai rayonunda ucal-

dilmiş abidəni ziyarət ediblər. Abidənin önüne əkilil və gül dəstələri qoyulub, bəşəriyy-

etə qarşı dəhşətli cinayət olan soyqırımı qurbanlarının əziz xatirəsi ehtiramla yad olunub.

YAP nümayəndələri ICAPP-in Gənclər Qolunun 7-ci iclasında iştirak ediblər

Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Gənclər Birliyinin sədri Bəxtiyar İsləmov, YAP Gənclər Birliyinin üzvü, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputati Səbinə Xasayeva və YAP Mərkəzi Aparatinin Beynəlxalq əlaqələr və humanitar məsələlər şöbəsinin baş məsləhətçisi Taleh Həsənzadə 2024-cü il 23-26 fevral tarixlərində Monqolustanın paytaxtı Ulan-Batorda hakim Monqolustan Xalq Partiyasının ev sahibliyi ilə keçirilən Asiya Siyasi Partiyaları Beynəlxalq Konfransının

Rəqəmsal İnkışaf ve Kommunikasiyalar naziri, Monqolustan Xalq Partiyasının Sosial Demokratik Gənclər təşkilatı

İsləmov sürətli texnoloji inkişafın baş verdiyi və yeni qlobal çağırışların meydana çıxdığı indiki dövrde gənclərin ictimai-siyasi həyatda rolunun artırılmasının əhəmiyyətini vurğulayıb. Onun sözlerinə görə, gənclərin parlamentlərdə təmsilçiliyini dəstəkləmək bu prosesə töhfə vermək olar. YAP Gənclər Birliyinin sədri, həmçinin Azərbaycanda həyata keçirilən gənclər siyaseti və Yeni Azərbaycan Partiyasının bu sahədə gördüyü işlər baredə ətraflı məlumat verib.

Iclasın 2-ci plenar sessiyasında çıxış edən YAP Gənclər Birliyinin üzvü, Milli Məclisin deputati Səbinə Xasayeva gənclərin qanunvericilik orqanında təmsil olunmasının parlamentarizm ənənlərinə yeni nefəs götirdiyini söyləyib. O, Azərbaycan dövlətinin gənclərə göstərdiyi xüsusi diqqət və qayğıdan bəhs edib, müxtəlif idarəetmə strukturlarında və parlamentdə gənclərin təmsilçiliyinin önemini diqqəti cəlb edib.

Daha sonra müxtəlif ölkələrdən 100-dən artıq gəncin qatıldığı panel müzakirələrində iştirak edən S.Xasayeva Azərbaycanda gənclərin ictimai-siyasi fəallığının artırılması sahəsində görülen işlər haqqında ətraflı məlumat verib. Tədbirin sonunda ICAPP-in Gənclər Qolunun Ulan-Bator Bəyanatı qəbul edilib.

Fevralın 25-de mədəni program çərçivəsində iştirakçıların Çingiz Khan Milli Muzeyinə və "Terelj Bumban" tur düşərgəsinə ziyarəti təşkil olunub. Səfər fevralın 26-da başa çatıb.

(ICAPP) Gənclər Qolunun 7-ci iclasında iştirak ediblər.

13 ölkədən ICAPP-in üzvü olan 19 siyasi partiyaların, habelə Parlamentlərarası İttifaq, Sosialist Internasionali kimi beynəlxalq təşkilətlərin ümumilikdə 100-dən artıq gənc nümayəndələrinin qatıldığı tədbirdə ICAPP Daimi Komitəsinin sədri Çunq Eu-yonq, Monqolustanın

nın presidenti Uçral Nyam-Osor və Monqolustan Parlamentinin sədri Qombocavin Zandaşatar çıxış ediblər. Daha sonra ICAPP-in Gənclər Qolunun Bürosunun yeni tərkibi seçilib.

"Parlementdə gənclərə "Hə" deyirik" mövzusunda keçirilən iclasın 1-ci plenar sessiyasında çıxış edən YAP Gənclər Birliyinin sədri Bəxtiyar

Rusiyalı politoloq: Ermənistənin KTMT ilə əlaqələrini kəsməsi Parislə razılışdırılıb

Ermənistənın baş naziri Nikol Paşinyanın İrəvanın Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatı (KTMT) ilə münasibətlərini pozmağa yönəlmış hərəkətləri Fransa prezidenti Emmanuel Makronla razılışdırılıb. Bu fikirləri Anadolu agentliyinə müsahibəsində Rusyanın Xəzər Strateji Araşdırımlar Institutunun baş direktoru İgor Korotçenko deyib.

"Paşinyan Parisə səfəri zamanı Fransa prezidenti Emmanuel Makronla danışqlar əsnasında Ermənistən KTMT-dən çıxması məsələsini bağlı qapılar arxasında müzakirə edib. Onun indi atıldığı her bir addım Makronla razılışdırılmış fəaliyyət planının tərkib hissəsidir", - deyə Korotçenko bildirib.

Politoloğun sözlərinə görə, İrəvan bir sıra Qərb ölkələri ilə əməkdaşlığı arxalanır, xüsusilə Fransa onun aparıcı tərəfdəşlərindən biri olacaq. "Paşinyan heç bir qəfil addım atmaq istəmir, lakin Ermənistən Qərb ölkələri ilə əməkdaşlığını, o cümlədən silah-sursatın alınmasını tədricən və davamlı şəkildə artıracağı tamamilə aydınndır".

Bundan başqa, agentliyin həmsöhbəti əlavə edib ki, Paşinyanın Parisə səfəri zamanı Fransa keşfiyyatı ilə erməni keşfiyyatı arasında əvvəlcədən razılışdırılmış məsələlər siyahısı üzrə dörd ölkə barəsində məlumat mübadiləsinə dair razılıq eldə olunub. Onun sözlerinə görə, səhəbət Azərbaycan, Türkiye, Iran və Rusiyadan gedir.

Korotçenko qeyd edib ki, Paris İrəvana Ermənistən sərhədinin perimetri boyunca herbi-siyasi veziyyətə dair məlumatları ehtiva edən peyk informasiyaları da ötürürək.

Politoloq bildirib: "İndi Paşinyanı KTMT və Rusiya ilə bağlı yekun qərər qəbul etməkdən saxlayan yeganə amil iqtisadiyyatdır; Ermənistən Rusyanın bir sıra ciddi güzəştlərindən istifadə edir və bunun əksi bas verərsə, onun iqtisadiyyatı çökəcək".

Korotçenko Paşinyanın Azərbaycanın "təcavüzü" ilə bağlı fikirlərini "sirf siyaset" adlandırb. O deyib: "Azərbaycan istədiyi bütün məsələləri, o cümlədən yüklerin Naxçıvana tranzitini İranla müvafiq saziş imzalamaqla həll edib".

Rusiyalı politoloq qeyd edib ki, Ermənistən Azərbaycana qarşı ittihamlarını Fransanın təhriri ilə səsləndirir. "Onların məqsədi Azərbaycanı mənfi kontekstdə qələmə vermək, onu bir sıra Al ölkələrinin iqtisadi sanksiyalarına məruz qoymaq, ilk növbədə Fransanın özüne bunun üçün bəhanə verməkdir", - deyə İgor Korotçenko sonda bildirib.

"Parlementdə gənclərə "Hə" deyirik" mövzusunda keçirilən iclasın 1-ci plenar sessiyasında çıxış edən YAP Gənclər Birliyinin sədri Bəxtiyar

Qardaş ölkəyə dost təbriki

"Siz Azərbaycan xalqının da əsl dostusunuz. Azərbaycana qəlbən bağlılığınız ölkəmizin ərazi bütövlüyüünə daimi dəstəyinizdə, Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının möhkəmlənməsində, müttəfiqiyyimizin sarılmazlığı naminə misilsiz xidmətlərinizdə öz ifadəsinə tapmışdır. Azərbaycanın haqq işi ilə bağlı hər zaman ortaya qoyduğunuz qəti və birmənalı mövqə, verdiyiniz tərəddüdsüz dəstək xalqımız tərəfindən xüsusi minnətdarlıq hissi ilə xatırlanır."

Bu fikirləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Türkiye Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın unvanlılığı təbrikində bildirib: "Əlamətdar yubileyiniz – anadan olmağınızın 70 illiyi münasibətə öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından Size ən səmimi təbriklərimi və xoş arzularımı yetirməkdən xüsusi məmənluq duyuram". Onun ömür yolunun Vətənə və xalqa sədəqət və ləyaqətlə xidmət nümunəsi olduğunu bildirən Cənab Prezident qardaş Türkiyənin rəfahı, bugünkü inkişafı, beynəlxalq aləmdə layiqli yer tutması naminə fədakarcasına çalışan böyük şəxsiyyət, zəmanəminin görkəmli dövlət xadimi kimi dəyərləndirib: "Siz üzərinizə düşən məsul tarixi missiyani inam və qətiyyətə yerinə yetirək, uzaqqorən və məqsədyönlü siyasetinizle ölkənizi dünyadan en aparıcı və qüdrətli dövlətləri sırasına çıxmışınız."

İKİ DÖVLƏT ARASINDA YENİ ÜFÜQLƏR

Məlumdur ki, Azərbaycanın Qalib Lideri Prezident İlham Əliyev bütün, suveren ölkəmizde keçirilən seçkilərdə tarixi zəfərə imza atdıqdan sonra ilk rəsmi səfərini dəst Türkiyəyə etdi. Bu, yeni dövrün başlangıcında artıq iki qardaş dövlətin bundan sonrakı münasibətində yeni üfüqlərin açıldığından təzahürür. Həm ikitərəfli formatda, həm regional müstəviidə Türkiye-Azərbaycan qardaşlığı və birgə fəaliyyəti çox önemli bir amilə çevrilib. "Seçkilərdən sonra ənənəyə sadıq qalaraq ilk rəsmi səfərimi dəvətiniz əsasında məhz qardaş Türkiyəyə həyata keçirmə-

yim birliyimizin və müttəfiqiyyimizin bariz göstəricisidir. Bu dəvətə və səfərim zamanı mənə ve nümayəndə heyətinə göstərdiyiniz yüksək diqqət və qonaqpərvərliyə görə Sizə bir daha dərin minnetdarlığı bildirirəm. Sizinlə səmimiyyət, qarşılıqlı anlaşma şəraitində keçən görüşümüzü, ikitərəfli münasibətlərin geniş spektri və əməkdaşlığımızın perspektivləri ətrafında apardığımız ətraflı fikir mübadiləsini yüksək qiymətləndirirəm" - deyə dövlət başçımız bildirib.

Her zaman olduğu kimi bu səfər çərçivəsində də müxtəlif sahələri əhatə edən sənədlərin imzalanması, eləcə də aparılan müzakirələr mövcud münasibətlərin daha da dərinləşməsinə əsasdır. "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Türkiye Respublikası Hökuməti arasında baytarlıq sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş"in,

"Azərbaycan Respublikası və Türkiye Respublikası arasında gəlirlərə görə vergilərə münasibətdə ikiqat vergitümanın aradan qaldırılması və vergiden yayınmanın qarşısının alınması haqqında Saziş"in imzalanması iki dövlət arasında əlaqələri daha da sıxlasdır. Vurğulamaq yerinə düşər ki, ikitərəfli ticarət dövriyyəsi bir il əvvəlki nisbətən 16 faizdən çox artımla 7,5 milyard dollar səviyyəsine çatıb. Hədəf isə 15 milyard dollardır. Eyni zamanda, səfər çərçivəsində təhsilə bağlı önemli anlaşma imzalanmışdır. Türkiye-Azərbaycan Universitetinin yaradılmasına dair "Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyi ilə Türkiye arasında olan bağlar, qardaşlıq və birlik bütün sahələr üzrə əməkdaşlığın bundan sonra da uğurla həyata keçiriləcəyinə əminlik yaradır.

Universitetinin yaradılmasına dair Anlaşma Memorandumu" imzalanıb. Anlaşma Memorandumu ali təhsil sahəsində əməkdaşlıq baxımdan yeni bir dönüş nöqtəsi olacaq.

"AZƏRBAYCAN XALQI BU QARDAŞLIQ DƏSTƏYİNİ HƏC VAXT UNUTMAYACAQ"

Tarix boyu Türkiyə və Azərbaycan arasında sarsılmaz dostluq və qardaşlıq münasibətləri mövcud olub. Xalqlarımızın eyni soyköküne, dili, dinə, mədəniyyətə və bir çox digər qarşılıqlı bağlara malik olması bu iki ölkəni həmişə bir-birinə doğma edib, sevincli, kədərli günlərdə də biri digərinin yanında olub. "Əminəm ki, ortaq tariximizdən, zəngin millənəvi dəyərlərimizdən, xalqlarımızın qardaşlığından və birliyindən güclənən dünyada benzəri olmayan münasibətlərimiz bundan sonra da birgə səylərimizlə "Bir millət, iki dövlət" prinsipinə uyğun olaraq inkişaf edəcək və möhkəmlənəcəkdir." - dövlət başçımızın təbrikində qeyd olunub.

Türkiyənin qətiyyətli dəstəyini 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı bir daha gördük. "2020-ci ilin noyabr ayında ikinci Qarabağ savaşı başa çatanda Azərbaycan işğaldə olan ərazilərinin böyük hissəsini azad etmişdir və bütün 44 gün ərzində Türkiyə bizim yanımızda idi. Savaşın ilk saatlarında əziz Qardaşımızın çox qəti və dəqiq açıqlamaları bir çoxları üçün ciddi mesaj idi və bir çoxlarını bu işə müdaxilə etməkdən kənardə saxladı. Azərbaycan tek deyil, Türkiyə Azərbaycanın yanındadır. Bu, siyasi və mənəvi dəstək bize yetərli oldu və 30 il ərzində sülh vasitəsilə həll edə bilmədiyimiz tarixi məsələmizi biz savaş meydənində cəmi 44 gün ərzində həll etdik. Azərbaycan xalqı bu qardaşlıq dəstəyini heç vaxt unutmayaçaq. Bu gün səhəbən də dağıdıcı müxalifə tamamilə xalqdan ayrı düşüb. İctimai siyasi proseslərdən kənardə qalmaları da xalqın onlara olan mənfi münasibətdən irəli gəlir. Xüsusi ilə də Əli Kərimlinin və trol dəstəsinin sosial şəbəkələrdə insanlara qarşı qarayaxma kampaniyası həyata keçirmələri ictimai rəyde onlara qarşı ikrəh hissini daha da gücləndirib. Hər gün Əli Kərimli, Fuad Qəhrəmanlı, Seymur Həzi və digərləri sosial şəbəkələr vəsiyyəti ilə hədyanlar yazır, videolar paylaşır. O dərəcədə ağillarını itirib ki, Ermənistanın düşdüyü acıncası vəziyyətdən narahət oldularını nümayiş etdirirlər. AXCP sədrinin müavini Fuad Qəhrəmanlı hər zamanki amplua-sına uyğun olaraq iddia edir ki, Ermənistanın KTMT-də fəaliyyəti ni dondurması bölgədə ciddi qarşılmalara getirib çıxaracaq: "Atəşkəs bundan sonra tez-tez pozulacaq. Azərbaycan vəziyyətdən istifadə etməkdən çəkinməlidir". Bu məsləq sonrakı statusunda simasını dəyişir və Azərbaycanı özünü sülhparvər dövlət kimi göstərməyə çalışmaqdə qayıdır: "Dünən Azərbaycan Ermənistan sərhədində atəşkəsin pozulması ilə bağlı Azərbaycan MN-nin yaydığı bəyanat diqqəti cəlb edir. Həmişəki ritorikadan fərqli olaraq bu deyə "cavab ateşi ilə düşmən susdurulub" ifadəsinə rast gəlmədik. Öksinə, sülh prosesinə xələl gəlməməsi üçün cavab ateşi açılmadığı bildirilib".

Fuad Qəhrəmanlı necə oldu ki, simasına çevrildi?

F.Qəhrəmanlının dəlaşiq fikirlər, ziddiyətli açıqlamaları onu deməyə əsas verir ki, bu məsləq öz ağılı ilə hərəkət etmir. Onu Əli Kərimli xüsusi çərçivəyə salaraq idarə edir. Azərbaycan Demokratik Məarifçilik Partiyasının sədri millət vəkili Elşən Musayev haqlı olaraq F.Qəhrəmanlını vəcdəndən xəberi olmayan adam hesab edir. "Səs" qəzetinə açıqlamasında E.Musayev bildirdi ki, Fuad Qəhrəmanlı kimi birinin vəcdən

Soros istəsə də Əli Kərimli islah oluna bilməz

"Dağıdıcı müxalifət ətəklərindəki daşları yerə atıb, əski mövqelərinə qayitmaqdansa üzəduranlıq edir, sərsəm fikirlər səsləndirir, müxtəlif anormal ideyalar irəli sürməklə siyasetdə ömürləri ni uzatmağa çalışırlar. Hətta bir qədər də həyətsizlik edərək, ana müxalifət olmaq iddiası ilə çıxışlar edirlər."

dan, haqq - ədalətdən danışması dünyanın sonunun geldiğini bildirən və göstəren əlamətdir: "Ayıbdır, həqiqətən. Nəinki ayıbdır, hətta günahdır, absurdur! Çünkü belə rəzil adamlar vicdan sözünü dilinə belə getirməməlidir. Fuad Qəhrəmanlı ümumiyyətlə vəcdəndən xəberi olmayan adamdır. Çünkü Fuad Qəhrəmanlının lideri Azərbaycan siyasetinin ən vəcdəndən nümayəndəsidir. Daha dəqiq desəm: ünsürdürlü! Milli məsələlərdə düşmən əline oynayan, erməni terroru ilə bağlı Azərbaycanın bütün siyasi partiyalarının imzaladığı bəyanata imza atmaqdan imtina edən, Şuşanın, Qarabağın işğaldən azad olunmasına sevinməyen, her şeyi qara görən, erməni lobbi-sindən maliyyələşən, FETÖ-nun tör-töküntülərini müdafiə edən birisi necə vəcdəndən danışa bilər? Hansı haqla danişa bilər? Əli Kərimli və onun qaraguru komandasının vəcdəndən haqqında anlayışı belə yoxdur. Onlar ancaq vəcdəndən olmağın yollarını, vəcdəndənca davranışının əsullarını, formasını göstərə ve "ən böyük vəcdəndən necə ola bilər?" suallının cavabını rahat şəkildə vere bilərlər. Çünkü eksəriyyəti vəcdəndən nəzəriyyəsini yazan, vəcdəndənca davranışının öz həyat kredolarına çevrən adamlardır".

Əli Kərimli qaraguru dəstənin üz qarasıdır

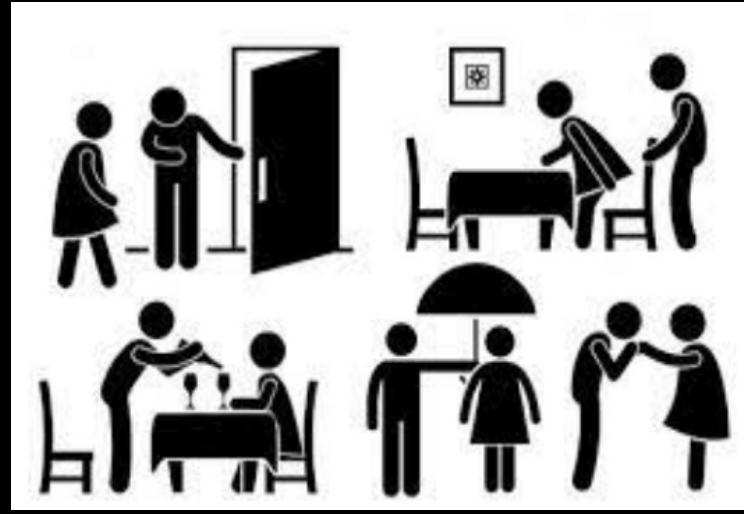
AXCP-nin əsas trollarından olan F.Qəhrəmanlının və digərlərinin C.Sorosa uyub, ölkəmizin uğurlarına kölgə salmağa çalışma-ları onların iflasını bir qədər də derinləşdirəcəyi şübhəsidir. Çünkü dünya dəyişir, müasir, sağlam qüvvələr formalıdır. Eyni zamanda, informasiya, texnologiyalar əsirində yeni hərəkətlər formalıdır. Belə bir məqamda hələ də meydən dövrünün ab-havası ilə yaşamaq və C.Sorosun fitnesi əsasında fealiyyət göstərmək siyasi uğursuzluğa götürib çıxarır. Necə ki, səhv və yanlış siyasetlərinin ağır və acı nəticələrini dağıdıcı ünsürlər artıq yaşamaqdadırlar. Əminliklə demək olar ki, dağıdıcı ünsürlərin ömrü uzun çəkməyəcək. Yaxın vaxtlarda onlar tarixin zibilliyinə atılmalı olacaq. Gündəkər isə təbii ki, özləridir. Daha doğrusu, müxalifət üzqarasi hesab olunan Əli Kərimlinin xarici maraqlı dairələrin mərkələ planlarının icrasını üzərinə götürməsidir. Azərbaycanın bayragını isə daha ucalıqlarda dalğalanmasını təmin edəcək.

İLHAM ƏLİYEV

Zümrüd BAYRAMOVA

ANALİZ

İtirdiyimiz xüsusiyyətlər: nəzakət

Əslində, nə böyük incəlikdir, hər səhər qarşılaşdırığın insanlara salam vermək, hal-əhval tutmaq, gülümsəmək, yol vermək, elə deyilmi? Nə qədər əməl edirik, nə qədər qarşılaşıriq bu hallarla? Məsələn, hər səhər mindiyimiz avtobusun sürücüsünə "sabahınız xeyir" demək çoxmu çətindir? Yaxud, xəstəxanada, mağazada öz növbəsini verən insana təşəkkür etmək, çox ağır işdir?

II YAZI

HAŞYƏT: 1 ay əvvəl, Bakıya güclü qar yağan günü oğlum sürüşüb ciyinini, körpük sümüyünü qırdı. Qırılmış sümük çox ağrımırdı, yəqin ki, zədə hələ isti olduğu üçün. Travmatologiya İnstitutunda növbə gözləyirdik, bizimlə bərabər 80-100 adam da həmçinin. Qarda sürüşüb kiminin ayağı, kiminin qolu, kiminin çanaxı qırılmışdı. Hami sarğı, gips üçün növbə gözləyirdi. Bu vaxt bir qız, yanında da 3 nəfer, ehtimal ki, ailəsi idi, girdilər dəhlizə. Təxminən 23-25 yaşlarında olan qızın qolu ciyinindən asılmış vəziyyətde idi, ele ağlayındı, adəmin ürəyi dözmürdü. O yaşda qız uşaqlı kim hönkürdü.

Həkim səsə dəhlizə çıxdı, qızın qoluna baxdı, melum oldu ki, ciyini çıxıb, qırılmayıb. Həkim dedi, növbədən gözləyənlərdən icazə al, növbəni versələr gire bilərsən. Qızın ya da ailəsinin xahiş etməyə fürsəti olmadı, hamı bir ağızdan öz növbəsini könüllü verdiyini dedi. O dəhlizdə ondan ağır xəstələr vardi, amma qızın ağlamığına dözmədik, hamı dedi ki, sən növbəsiz keç. Sarğı otağına girdi, 2 dəqiqə sonra gülə-gülə çıxdı, ciyini yerinə salınan kimi ağrısı keçdi. Cümki. Hamı öz növbəsini verməkdən məmənun bir halda qızı baxırdı, bir insanın ağrısının keçməsine rəvac vermişdilər axı. Amma bayaq ağlayan, növbəsiz buraxılan qızın nə özü, nə yanında gələn ailəsi heç kimə "sağ ol" demədən çıxıb getdi. Hamımız en sadə nəzakət qaydasını eyninə almayan bu insanların arxalarında baxa-baxa qaldıq.

Biz getdikcə xroniki hala gələn sosial bir xəstəliyin məngənəsindəyik. Əksəriyyətimiz "sabahınız xeyir", "salam", "təşəkkür edirəm", "yaxşı yol" və "sağ ol" deməyi unutmuşuq. Artıq kimsəye yol vermirmik, nəzakət xətrinə də olsa gülümsemirmik, növbəmizi gözləmədən başqasının növbəsinə soxuluruq, başqalarının haqqına giririk. Lakin nəzakət, insanın təkcə özünü deyil, başqalarını da düşünməsidir. Nəzakət mədəniyyətdir, incəlikdir, düşüncədir, hörmətdir.

Nəzakət, insanlara hörmət etməyin, onlara dəyər vermənin ve onlara qayğı göstərməyin bir yolu. Daha açıq desək, nəzakət mədəni insan olmağın teləbidir. İnsanlar nəzakətdən o dərəcədə uzaqlaşır ki, yalnız özünü düşünür, öz maraqlarını güdür, öz rahatlığı üçün çalışır. Bu cür insanlardan danışanda haqlarında "kobud", "cahil", "eqoist", "diqqətsiz", "hörmətsiz", "tərbiyesiz" kimi ifadələr işlənilir. Nəzakət göstərməyən insanlar bəzən insanları incitdiklərindən xəbərsiz olur, bəzən de incitdiklərini bile-bile hərəkətlərinə davam edirlər. İnsanların yaşam səbəbi dünyani gözəlləşdirməkdir, dünyanan gözel, yaşınilası yer olması üçə insanların bir-birinə olan hörməti, nəzakəti itirməmələri vacibdir.

Nəzakət daxildən gəlmeli və bir ölçüsü olmalıdır. Həddindən artıq nəzakət insanları narahat da edə bilər. Xüsusiət dövrümüzə, insanların bir-birindən bu qədər çəkindiliyi, hər şeydən ehtiyat etdiyi, hər kəsə şübhə ilə yanaşlığı bir vaxtda birinə nəzakət göstərmək ona sataşmaq kimi də görünər. Ona

göre israrçı nəzakət də başımıza bəla ola bilər.

Nəzakət qaydaları bir az da adətlerimizdə gizlənib əslində. Adət-ənənələr insani münasibətlərimizdə harda, necə davranmalı olduğunu da bir yol xəritəsidir bir növ. Böyükər hörməti adətlerimiz öyrədib bize ve bu, bir nəzakət qaydasıdır. Qadınlara diqqəti de adətlerimiz təlqin edib, bu da nəzakət qaydalarına daxildir.

Başqasının sözünü kəsməmək, yol

vermək, salamlasmaq, hal-əhval tutmaq kimi xüsusiyyətlərimiz bize həm adətlerimiz vasitəsi ilə öyrədilib, həm də nəzakət etketidir. Nəzakət zoraki öyrədilməlidir, bunun üçün ilk növbədə böyükər nəzakət qaydalarına əmel etməlidir ki ailədəki kiçiklər baxıb öyrənsinlər. Valideynlərindən nəzakət qaydaları görməyen uşaqlar da nəzakətli böyüməyəcək, yoldaşlarına qarşı nəzakət qaydalarını tətbiq etməyəcək, ümumiyyətə belə bir etiketin var olmasından xəbərsiz böyüyəcək. Uşaqlara təşəkkür etməyi, böyükər hörmət etməyi, yaşıdlarına necə davranmayı əvvəl valideyn, sonra da məktəbəqədər təlim sistemi öyrədir. Lakin, unutmayaq, yetişdirilmə və böyümə şəraitindən asılı olaraq sözün bütün mənalarında yaxşı insan olan, lakin bir qədər qaba xaraktrə malik insanlar, hər bir halda nəzakətli, lakin exlaqsız birinden üstündür. Kobud insanlar nəzakəti öyrənə bilər, lakin nəzakət pərdəsi arxasına gizlənən exlaqsızlar heç vaxt təribyələnmirlər.

Ümumiyyətə, nəzakət qaydaları sosial həyatda müxtəlif vəziyyətlərdə riayət edilməli olan müfəssəl qaydalarıdır. Bu qaydalar insanları bir-birindən ayırmaya, həyati asanlaşdırmağa və münasibətləri tənzimləməyə kömək edir; Kimin harada və necə davranması onun nəzakətinin göstəricisidir. Nəzakət qaydalarına əmel etməməyə görə heç bir hüquqi sanksiya və ya cəza yoxdur, əmel etmek üçün də heç bir hüquqi öhdəlik yoxdur. Bu tamamilə insanı göstəricidir, nəzakət qaydalarına riayət etmək başqalarına hörmət etmək deməkdir.

Nəqliyyatda ikən başqa sürücülərə, qapıdan çıxarkən, lifte minərkən, səkide gedərkən, pillələri enərkən, avtobusdan düşərkən başqalarına yol vermək nəzakətdir. Mənzil başına bir neçə saniyə gecikmək dünyyanın sonu deyil, lakin yol verməklə göstərdiyiniz nəzakət bu dünyyanın gözəlləşməsi üçün çox şey deməkdir.

"Təşəkkür edirəm", "çox sağ olun", "buyurun", "xahiş edirəm" kimi minnətdarlıq ifadə edən kelmələr acı deyil, söyüdən, təhqir deyil, bol-bol işlədin. Bu sözələr hem sizin nəzakətinizin göstəricisidir, həm də başqalarına verdiyiniz deyərin. Ən qanıqara, əhvəlsiz zamanlarada bəle başqlarından bir minnətdarlıq ifadəsi duymaq insanın gününü gözəlləşdirə bilər. Nəzakət yalnız insana xas xüsusiyyətdir. Yaradanın "ən ali varlıq" deyib xəlq etdiyinə yəni. Biz təbəttən nəzakət gözləyə bilmərik, heyvanlardan da həmçinin. Hərçənd, bəzən heyvan dediyimiz canlılar ona edilən yaxşılığın əvəzində elə davranış nümunəsi göstərirler ki, nəzakət sözündə bixəbər insanlar üçün en böyük dərs olur.

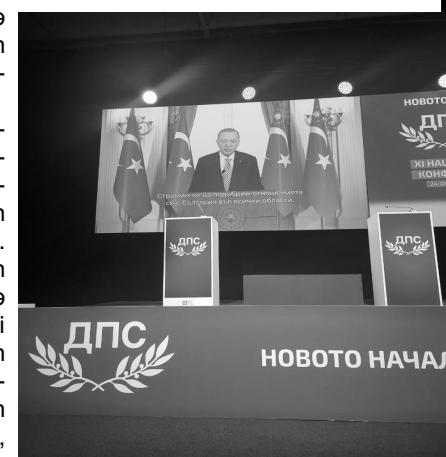
Hara olursa-olsun, kim olursa-olsun, nəzakət hamiya göstərləməlidir. Bu, göstərən insanın xarakterinin göstəricisidir, özünə dəyər

YAP nümayəndəsi Bolqarıstanın Haqq və Azadlıqlar Hərəkatı partiyasının qurultayında iştirak edib

Fevralın 24-də Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) idarə Heyətinin üzvü, Milli Məclisin deputati Rauf Əliyev Bolqarıstanın Haqq və Azadlıqlar Hərəkatı partiyasının Sofiyada keçirilən 11-ci ümummilli qurultayında iştirak edib.

Ölkənin əsasən türk icmاسını təmsil edən Haqq və Azadlıqlar Hərəkatının qurultayına Azərbaycan, Türkiye, Şimali Kipr, Şimali

Makedoniya, Albaniya və digər ölkələrdən olan hakim siyasi partiyaların nümayəndələri qatılıblar. Qurultayda əvvəlcə partiyanın ötən dördəki fealiyyətinə dair hesabatlar dinlənilib, daha sonra qonaqların təbrik çıxışları səsləndirilib. Türkiyə Respublikasının Prezidenti, hakim Ədalət və İnnişaf Partiyasının Sedri Rəcəb Tayyib Ərdoğanın videomüəracəti nümayiş olunub. Tədbirdə çıxış edən YAP idarə Heyətinin üzvü,

Milli Məclisin deputati Rauf Əliyev Azərbaycan ilə Bolqarıstan arasında münasibətlərin uğurla inkişaf etdiriyini bildirib. O, türk dövlətlərinin aparıcı siyasi partiyaları, eləcə də müxtəlif ölkələrin türk icmalarını təmsil edən partiyalar ile əlaqələrini genişləndirən YAP-in Haqq və Azadlıqlar Hərəkatı ilə də münasibətlərin inkişafında maraqlı olduğunu vurğulayıb.

Cıxışlardan sonra Haqq və Azadlıqlar Hərəkatının parlament fraksiyasının rəhbəri Delyan Peevski və Bolqarıstan Milli Məclisinin üzvü Cevdet Çakirov partiyanın sədri vəzifəsinə seçiliblər, həmçinin Mərkəzi Şuranın və Təftiş Komissiyasının yeni tərkibi müəyyənləşib.

verən insan başqalarına da bu dəyəri verəcək. Nəzakət səmimi olmalıdır, etiket qaydalarına əmel etmək xatirinə yox. Sizi başqalarının yanında tehqir edən, şəxsiyyətinizi alçaldan insanlara qarşı göstərəcəyiniz ən yaxşı nəzakət nümunəsi susmaqdır. Çünkü bu hərəkəti edən insana nəzakətdən bəhs etmək gərəksizdir, onuz da anla-

mayacaq. Başqalarının söhbətini bölmək, müdaxilə etmemək, soruşulanda fikir bildirmək də nəzakət qaydasıdır.

Oturmaq qaydası ən böyük nəzakət etketidir. İnsan oturması ilə haqqında ilk təsəssürati yaradır. Bəzən görürük, efirdə, ictimai yerde nəzakət qaydalarına uymanın tərzde oturan insanlar olur. Cinsindən asılı olmayaraq, bütün insanlar üçün keçərlidir, oturarkən kresloya yayxanan, böyükərənin yanında ayaqlarını üst-üstə atan, ictimai nəqliyyatda yaşılı insanlara yer verməyən, ictimai yerde ucadan danişan, əl-qol zəratlıları edən insanlar da nəzakəti deyil.

Bizim milli adətlerimizdə bir qadınlı tanış olanda ona ilk əl uzanın kişi olmaması kimi bir xüsusiyyət var. Bu etiket qaydalarında da belədir. Nəzakətli kişilər qadınlı tanış olanda ona əl uzatırlar, əgər qadın əl uzadarsa əlini sıxırlar. Həmçinin, nəzakət qaydalarını bilən kişilər pillələrdən enerək qadınlardan öndə düşür, çıxarkən öndə çıxır.

Usanmadan, yorulmadan daim özündən bəhs edən insanlar da var. Onlara "nəzakətlidir" deyə bilər, çünkü onlar üçün yalnız öz düşüncəsi, öz etdikləri və özü maraqlıdır. Həmsəhəbtinə fürsət vermədən özü danişan insanlar, əks fikri qəbul etməyənlər de nəzakəti deyil. Söhbət mədəniyyətdir, kimin nədən danişması da həmin şəxsin mədəniyyətinin göstəricisi-

Lalə Mehrali

Planlaşdırılmış erməni təxribatı: Sumqayıt hadisələri

Tariximizdə çox hadisələrə şahidlik etmişik. Qanlı müharibələrə, terrorlara, soyqırımlara, daha nələrə, nələrə. Onların strasında Sumqayıt hadisələri də var. Artıq həmin hadisədən bizi 36 illik zaman ayırır. Sumqayıt hadisələri erməni millətçiləri tərəfindən 1988-ci il fevralın 27-dən 28-nə keçən gecə törədildi. İghtişaşlar nəticəsində 32 nəfər öldü. Onlardan 26-sı erməni, 6-sı azərbaycanlı olub. 1988-ci ilin fevralın 28-də baş vermiş bu hadisələr SSRİ Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinin erməni millətçiləri ilə birgə Azərbaycana qarşı təşkil etdiyi və həyata keçirdiyi təxribatların növbəti tərkib hissəsi idi.

Belə ki, aksiyanın təşkilatçıları şəhərdə iştihadalar töötəmək üçün sənū şərait yaradaraq gənclərə, xüsusən texniki peşə məktəblərinin şagirdlərinə spirli içkilər, içərisi əvvəlcədən narkotik maddələrlə doldurulmuş siqaretlər, müxtəlif psixotrop dərmanlar və s. paylaşıldılar. Əhalinin arasında Azərbaycan dilini təmiz bilən müxtəlif milletlərdən olan təxribatçı qruplar yerləşdirilib. Əsrlər boyu qonşuluqda yaşayaraq ölkəmizə qarşı məkrli planlar quran, azərbaycanlılara qarşı soyqırımı və deportasiya siyaseti aparan erməni milletçiləri həmin gün daha bir təxribata el atdırılar. Tebii ki, burada əsas məqsəd dünya ictimaiyyetində yanlış rəy formalasdırmaq, anti-Azərbaycan əhval-ruhiyyəsi yaratmaq idi. Bu qanlı ssenari ilə guya ermənilərin əzildiyi, haqlarının tapdalandığı dünya ictimaiyyətinə təqdim edilmək, əslində, yeni bir mərhələdə azərbaycanlılara qarşı həyata keçirilən soyqırımı, işğalçılığı siyasetinin əsası qoyuldu. Bütün şahid ifadələri Sumqayıt hadisələrinin təşkilatçısının erməni, iki dəfə məhkum edilən Eduard Qriqoryan olduğunu sübut edir. Qriqoryan Sumqayıt hadisələri zamanı beş erməniñ şəxsən öldürüb. Bir sözə, Sumqayıtda etnik zəmində törədilən iştihadə həmin dövrde bu sıradan olan məqsədyönlü təxribatların kulminasiyası idi. Qırğınların baş vermesində Sumqayıt əhalisi arasına yerləşdirilən ve Azərbaycan dilini temiz bilən SSRİ DTK-nin himaya etdiyi ermənilərdən ibarət təxribatçı qruplar xüsusi rol oynayıb. Erməni milliyyətindən olan 26 nəfərin qətlə yetirilməsini məhz bu dəstələr həyata keçirib.

İştihadə materiallarının başqa bir yerində göstərilir ki, E.Qriqoryan öz destəsi ilə birinci mikrorayonda M.Petrosyanın mənzilinə daxil olmuş, müqavimət göstərmək istəyən mənzil sahibinə başından zərba endirərək halsız vəziyyətə salmışdır. Bu cür faktlar çıxdı.

Sumqayıt şəhərinin əhalisi 1988-ci ildə 258 min nəfər idi və bunun təqribən 18 minini etnik ermənilər təşkil edirdi. 1988-ci il fevralın 26-da Sumqayıtin mərkəzi meydani Azərbaycanın Qarabağ regionunda ermənilər tərəfindən iki gencin öldürüləməsinə etiraz olaraq nümayişçilər tərəfindən tutuldu. Erməni ekstremistləri və təxribatçı agentləri tərəfindən bu etiraz aksiyası iştihadə doğru təhrif edildi. İghtişaşı aşasdırmaq üçün SSRİ Baş Prokurorluğu tərəfindən cinayət işi başlandı, xüsusilə mühüm işlər üzrə müstəntiq Vladimir Qalkinin rəhbərliyi ilə ölkənin müxtəlif regionlarından celb edilmiş 231 nəfər istintaqcı və bir o qədər də əməliyyatçıdan ibarət xüsusi istintaq-əməliyyat qrupu yaradıldı.

SSRİ Baş Prokurorluğunun apardığı istintaq nəticəsində iştihadə zamanı 26 erməni, 6 azərbaycanlı olmaqla, 32 nəfərin öldürülüyü müəyyən edildi. Məhkəmənin qərarı ilə 92 nəfər uzunmüddətli həbs cəzasına, bir nəfər isə ölüm hökmüne məhkum olundu. Lakin SSRİ Baş Prokurorluğu tərəfindən aparılmış istintaqla iştihadə iştirakçılarının yalnız bir qismi müəyyən edilib məhkəmənin qərarı ilə cəzalandırıldı, SSRİ-nin siyasi rəhbərliyi və SSRİ Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinin təzyiqləri nəticəsində istintaq məntiqi sonluğa çatdırıldı.

İştintaq-əməliyyat qrupu tərəfindən həyata keçirilmiş zəruri istintaq-əməliyyat tədbirləri nəticəsində hadisələrin həqiqi mahiyyəti üzə çıxb, iştihadələrin sovet rəhbərliyində təmsil olunmuş erməni

Zərərçəkən Mejlumyan istintaqda onu zorlamış Eduard Qriqoryanı göstərir.

madı, onun təşkilatçıları və sifarişçiləri müəyyən edilmədi.

Bu cinayətin əsl mahiyyətini açmaq, SSRİ Baş Prokurorluğunun üstündən sükütlə keçdiyi məqamları aşasdırmaq üçün Azərbaycanın qəti siyasi iradesinin təzahürü olaraq, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin göstərişi və Baş prokurorun qərarı ilə həmin kütłəvi iştihadələrlə əlaqədar keçmiş SSRİ Baş Prokurorluğu tərəfindən istintaqı aparılaraq sonradan dayandırılmış beş cinayət işinin icraati təzələnərək vahid icratda birləşdirildi və istintaqın aparılması Baş prokurorun birinci müavininin rəhbərliyi ilə prokurorluq, Daxili İşlər Nazirliyi və Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmetinin müstəntiq və əməliyyatçılarından ibarət yaradılmış istintaq-əməliyyat qrupuna həvələ edildi.

İştintaq-əməliyyat qrupu tərəfindən həyata keçirilmiş zəruri istintaq-əməliyyat tədbirləri nəticəsində hadisələrin həqiqi mahiyyəti üzə çıxb, iştihadələrin sovet rəhbərliyində təmsil olunmuş erməni

nə hücumlar həyata keçirib. İştintaq zamanı hücum, zoraklığa və işgəncələrə məruz qalmış erməni millətindən olan zərərçəkmişlər (Lyudmila və Karina Mejlumyan bacıları, Manvel Petrosyan və digərləri) göstəribilər ki, onların evlərinə hücum edənlərə rehbərlik və göstəriş verən məhz Eduard Qriqoryan olub, orada olan insanlar onun göstəriş və emrlərinə əsasən hərəkət ediblər. İştintaq zamanı maraqlı bir fakt da üzə çıxb. Belə ki, erməni millətindən olan Sumqayıt şəhər sakinlərinin öldürüləməsinə görə məhkum olmuş Eduard Qriqoryan 1989-cu il dekabrın 22-də hökm oxunduqdan sonra - SSRİ mövcud olduğu zaman - 1991-ci il avqustun 26-da Ermənistən Respublikası, Yerevan şəhər 1 sayılı istintaq təcridxanasına köçürülləb. Sumqayıt şəhərində zərərçəkən ermənilərin əksəriyyəti o zaman Qarabağda fəaliyyət göstərən "Krunk" cəmiyyətinə könüllü maddi vəsait köçürməkdən imtina edənlər olub. Belə ki, cinyətkar dəstə bir binaya, bloka daxil olaraq birinci mərtəbələrdə yerləşən erməni millətindən olan sakinlərin evlərinə daxil olmayıaraq, yuxarı mərtəbələrdə yaşayan ermənilərin mənzillərinə hücum ediblər. Sonradan məlum olub ki, hücumda məruz qalmayan evlərin sahibləri "Krunk" cəmiyyətinə vaxtı vaxtında pul vəsaitləri köçürüldür. Şahidlərin ifadələri ilə müəyyən edilib ki, "Krunk" cəmiyyətinə pul köçürən ermənilərin evləri hücumda məruz qalmayıb. Hətta müəyyən edilib ki, erməni millətindən olan müsəqicilər toydan və digər tədbirlərdən əldə etdikləri pul vəsaitinin bir hissəsini "Krunk" cəmiyyətinə köçürüblər.

Cinayət işinin materialları bir daha göstərir ki, Sumqayıtin azərbaycanlı sakinlərinin fərdi humanizmi və şücaəti olmasayı, hadisələr planlaşdırılmış təxribat planına uyğun olaraq daha geniş miqyas alardı. Milliyyətə erməni olan şahidlərin ifadələrində bəlli olub ki, onlarla erməni hadisələr vaxtı azərbaycanlı ailələr tərəfindən öz evlərində yerləşdirilməklə xilas edilib.

SSRİ dövründə foto-video çəkiliş xüsusi nəzarət və senzura tətbiq olunmasına baxmayaq, hadisələrin əvvəlcədən quraşdırılmış vasitələrlə foto-video çəkilişi aparılıb və dərhal SSRİ ərazisindən çıxırlaraq erməni lobbi təşkilatları vasitəsilə anti-Azərbaycan kampaniyasının tərkib hissəsi kimi yayılıb.

Ermənistən və erməni lobbisi dairələri tərəfindən Sumqayıt hadisələri qəsdən Azərbaycana qarşı təhlükəsizliyi təbliğat və dezinformasiya məqsədile istifadə edilsə də, Azərbaycan dövlətinin həyata keçirdiyi tədbirlər, aparılmış obyekti və faktlara söykənən istintaq materialları ilə həmin iştihadələrin məhz erməni millətçilərinin və onların havadalarının öz məkrli niyyətlərinə nail olmaq məqsədilə təşkil edilərək tərədiləməsi kifayət qədər və tekzibedilməz faktlarla sübuta yetirilib.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

32 əvvəlki, 32 il sonrakı XOCALI

Xocalı faciəsinin 32-ci ildönümündə Xocalı abidəsi önündə: Bu gün bir başqa qürurla dayanmışan, əziz anam. Haqqın da var dayanmağa. İllərdir ki, vüqarlı duruşuna bu il daha bir vüqar qarışub. Bir qərinə olacaqdı ki, bu ucalıqdan seyr edirdin uzaqları. O xəbəri gözləyirdin ki, bir gün küləklər "Xocalı azaddır" sorğunu gətirəcək. Sənin də yurd həsrətin, torpaq hicranın sona yetəcək. 31 il ağlamaqdan nurunu itirən gözlərin, illərin acısının izlər saldığı üzün güləcək, gözlərin önündə xocalılıların başına gətirilən müsibətlərin cəzası veriləcək, qisas yerdə qalmayacaq...

31 il idi ki, hər gün səninle biz də Xocalıdaydıq: həmin gün, fevralın 25-dən 26-na keçən gecə vəhşi ermənilərin törendiyi soyqırımı hadisəsinin içerisinde idik. Güllə-barana tutulmuşduq. Orada yaralanan, ev-eşiyindən zorla, silah burnunda çıxarılanlardan idik. Əzizlərinin gözü qarşısında vandallardan xilas oldu. Düşmən özü öz ayağı ilə yurdumuzdan çıxıb getdi. Onlara Azərbaycan qanunları çərçivəsində qalib yaşamları təklif olundu. Lakin getməyi məsləhət bildilər. Çünkü bizdə belə bir atalar misali var: savaşanda elə savaş, barışmağa üz saxla. Lakin erməni bu üzü saxlaya bilməmişdi.

Onun xisleti, acgözlüyü, ürəyində illərlə gəzdirdiyi nifrəti bunu etməyə qoymamışdı.

Beləliklə, azad oldu Xocalı. Dövlətimizin başçısı, Ali Baş Komandan sənir bağlarında onun Azərbaycan bayrağını zirvəyə qaldırdı. Ele bir zirvəyə ki, sən bax buradan-Bakıdan o bayraqı görə bildin. O andaca yurdunun azad olunduğunu öz gözlərinə gördün. Bu bayrağın dalğalarında 31 il əvvəlki müsibətin qisasını gördün. O dalğalarda hər bir xocalılıının qanının yerdə qalmadığını, min bir əzab-əziyyətə qətə yetirilən insanların ahının alındığındı gördün. Bu dalğalarda 2020-2023-cü illərdə bir-birinin ardında baş veren hadisələrin, 44 günlük Vətən müharibəsinin və birləşmiş antiterror əməliyyatının nəticələrini gördün. Bu dalğalar deyirdi ki, 270 ildən artıq bir zamanda ilk dəfədir ki, Azərbaycan öz torpaqlarının bütövlüyü uğrunda mübarizəyə qalxmış və qalib olke olaraq Zəfer çalışmışdır. O dalğalar namusdan, şərəfdən danişır. Deyir ki, artıq başını dik tut, Azərbaycan, bir qarış torpağın da düşməndə qalmadı. Hər qarışı minlərlə şəhidinin hesabına azad olundu. Hər qarışı sağlamlığıni itirmiş minlərlə azərbaycanlı balasının hesabına xilas oldu.

O dalğalar söyleyir ki, Azərbaycan cəmi 45 gün ərzində namusunu və şərəfini ele

xilas etdi ki, bunun eks-sədası bütün dünyaya yayıldı. O dünyaya ki, sənin-Xocalının harayı illərlə əsla eşitmədi. Gözlərinə yumdu, qulaqlarını qapadı, yüzlərlə insanın faciəli şekilde öldürüləməsini, bir xalqa qarşı aparılan soyqırımıni göz ardına vurdu. Illərlə deyilməsinə baxmayaraq nədənse bu həqiqətləri gözler görmədi, qulaqlar eşitmədi.

Lakin haqq nazılər, lakin üzülməz, deyib atalarımız. 31 il ərzində haqqımız olanların hər biri nazıldı, lakin üzülmədi, qırılmadı. Çünkü buna yol verməyen Liderimiz vardi. Hər an torpaqlarımızın azad olunması üçün yollar fikirləşən, haqq səsimizi dünyaya yayan, dünyadan bu problemin süh yolu ilə həll edilmesini isteyən dövlətimizin başçısı vardi. Ölək iqtisadiyyatının inkişafını reallaşdırın, bununla da ordumuzun intibahına nail olan ölkə başçısımız vardi.

Ele bütün bunların sayəsində de biz torpaqlarımızın azad edilməsi üçün hərbi yolu seçəndə yanılmadıq. Güclü ordumuzla Zəfərə doğru irəliliyik. Vətənpərvər gənclərimizin hər biri sinəsini düşmən qarşısına sıpər etdi.

Bunlar asanlıqla əldə olunmamışdı, əziz anam. Bunlar üçün uzun illər hazırlıq aparılmışdı. Milli ordumuz qüdrətləndiyi kimi, gənclərimiz də vətənpərvərlik hissi ilə

böyüdülmüşdü. Odur ki, qalib gələ bildik. Torpaq sevgisi, namus, şərəf amili bizi böyük Zəfərə aparıb çıxardı.

Bu gün Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun əraziləri azad nəfəs alır. Bu gün Xocalı faciəsinin ildönümünü Şuşa, Laçın, Füzuli, Ağdam, Zəngilan, Kəlbəcər, Xankəndi, Xocavənd, Ağdərə, ümumilikdə Azərbaycan hər iki gözündə yaşla anır. Lakin bir gözdən axan yaş Xocalının müsibəti üçündürsə, digər gözdən axan yaş sevinc gözyaşıdır. Çünkü biz Xocalı faciəsinin 32-ci ildönümünü onun azadlığı şəraitində anırıq. Xocalı qurbanlarının qisasının alınması, azad Xocalıda bayraqımızın dalğalanması ilə qeyd edirik.

Söz yox ki, tarix çox mühabələrə, savaşlara şahid olub. Bu, bizin də xalqın taleyiyle yazılmış bir acı imiş ki, o mühabələri, savaşları biz də yaşayacaqmışıq. Yaşadıq da. Birinci və ikinci Vətən mühabələri minlərlə Vətən övladının həyatını nöqtələsə de, sağlamlığını elindən alsa da, itkinleri üçün eziyərinin gözlərini hələ də yollara diksə də, qəçqinliq, köçkünlük həyati soydaşlarımızın bir qərinyə yaxın nəsibi olsa da, sonu Zəfərlə bitdi. Biz zamanını bu sınağından alnıçıq çıxa bildik. Deməli, böyük xalqıq. Böyük tariximiz var.

Biz zaman və tarix qarşısında mübariz, əzmli bir xalq kimi dayandıq. Tarix və zaman isə qiymətimizi özü verdi. Büyyük Zəfərlə, qələbə ilə bizi hədiyyələndirdi. Bize alnıçıq yaşamağı, başımızı hər zaman dik tutmağı nəsib etdi.

Əziz anam, bax budur, duruşunda, əzmində bütün bu söylədiklərim var. Odur ki, azad nəfəs al, Xocalı azaddır çünkü. Başını daha dik tut, xocalıllıların qisası yetərincə alınıb. Six övladını sinənə. Çünkü Azərbaycan da övladı Xocalıni bağırna basıb.

Və bütün bu nail olduqlarımız üçün dövlətimizin başçısının siyasi bacarığını, böyük sərkərdəliyini tarixin səhifələrinə yazaq ki, gələcək nəsillər də xəbərdar olsunlar ki, Azərbaycan neçə oğullar verib Vətənə. O oğul ki, sən azad olunanın sonra sinəndən göylərə üçrəngli bayraqımızı qaldırarkən deyirdi: Xocalıda bayraqı qaldıranda fikirləşirdim, bax, bu gün biz tam əminliklə deyə bilerik ki, Xocalı qurbanlarının qanı yerdə qalmadı. Xocalıda bayraqın qaldırılması daha da həyəcanlı idi, onu açıq deyə bilərəm.

32 il əvvəlki Xocalı... 32 il sonrakı Xocalı... Budur, tarix!

Mətanət Məmmədova

Vətəni olmayan vətənsizlər

Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi rayonunun əbədi olaraq ermənilərin işğali altında qalacağını pafosla səsləndirən hayların cəfəng fikirləri onilliklər boyu erməni cəmiyyətində dövriyyəyə bura-xıldı, amma digər uydurmaları kimi bu da öz təsdiqini tapmadı. Haylar təkcə Azərbaycan ərazilərini tərk etmək yox, həm də diz çökərək təslim olmaq və 30 ilə yaxın müddətdə işğal altında saxladıqları torpaqları qoyub qaçmaq məcburiyyətinə qaldılar.

Saysız-hesabsız erməni fərari-leri məhz 44 günlük müharibə dönenində hərbi texnikanı da, silahları da döyük meydanında atıb aradan çıxılar, çünkü həmin ərazilər onların vətəni deyildi. Vətənsizlər, məhz ermənilərin timsalında vətəni olmayanlar torpaq uğrunda son damla qanlarına qədər döyüşməzlər, canlarını da fəda etməzlər, qoyub qaçarlar, necə ki, belə də etdiłər.

Bu vaxta qədər erməni əsgəri-ni dırnaqarası “məglubedilməz” kimi göstərməye, təqdim etməye çalışan Ermənistanın silahlı qüvvələri Dəmir Yumruqla qarşılaşlığı zaman sarsıldı və cəmi 44 gün ərzində həmin o dırnaqarası “məglubedilməzlər” kapitulyasiya sənədine imza atmaqla məglubiyyətlərini etiraf etməli oldular. Məsələ burasındadır ki, həmin o əraziləri qoyub qaçanlar, rüsvayçı meglubiyyətə imza atanlar sonradan Qarabağ ərazilərinin guya heç zaman Azərbaycanın tərkibində olmayıcağını, guya yenidən Ermənistanın işğali altında olacağını səsləndirənlər heç qətiyyən utanmadılar. Sual oluna bilər ki, 30 ilə yaxın işğal altında saxladıqları həmin ərazilər niye nəticədə Ermənistanın ola bilmədi? Yaxud haylar cavab versin görək, Qarabağ Azərbaycanın tərkibində olmayıcaq deyənlər kordurlar, yoxsa öz gözlerinə də inana bil-

mırlar? Hər halda işğaldan azad etdiyimiz ərazilərdə quruculuq-abadlıq işlərini, Böyük Qayıdışı görməmək, yaxud bunları görə-göre görməməzliyə vurmağı elə ermənilər özləri bacara bilərlər. Ancaq vətənsizlər başa düşə bil-məzələr ki, vətən torpağında quruculuq işləri aparılar. Onlar bunu 30 il müddətində qətiyyən başa düşmədilər və ancaq dağıdaraq, talançılıq edərək, həmin əraziləri viran qoydular, hansıki vətən torpağına qarşı belə münasibət göstərilməz.

Vətənsizlərin bir-birinin ardına həmin o işğaldan azad edilən torpaqlar barədə sayıqlamaları ancaq istehza və gülüş doğura bilər. “Biz hələ qayıdacağıq” sözlərini səngərdə yanan əsgər həmin o mövqeyi qoyub qaçan erməni olub. Təsəvvür edəndə ki, əsgər bir fərari kimi qaçı və bu arada üstəlik, belə bir söz, ismaric qoyursa, bu, bütövlükde həmin cəmiyyətin ne dərəcədə “xəste” olduğunu əminliyimizi bir qədər də artırır. Qayıdacaqlarını guya ismaric olaraq saxlayan haylar deyəsən hansı şəkildə getdiklərini unudublar. Belə də elə hesab edirlər ki, qadın paltarı geyinib aradan çıxanlar ele bu şəkildə də həmin ərazilər qayida bilərlər, amma yanılırlar. Çünkü həmin ərazilər vətənsiz ermənilərə deyil, Azərbaycan xalqına məxsusdur və bundan sonra vətənsizlərin orada bir vətən, bir dövlət xülyası ancaq elə xülya olaraq da qala bilər.

Döyük meydanını erməni əsgərlərin qoyub qaçmasının, Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi rayonunu qadın paltarında bəzilərinin tərk etmələrinin, erməni əsil-lilərin köməkləklər edilərek, ərazilərimizdən magistral yollarla, öz maşınlarında çıxıb getmələrinin fonunda gedib İrəvanda yumruq qaldırıb onu Azərbaycana qarşı silkələmək rəzalət əlamətidir. Əvvəla, qorxaqcasına, tülükü kimi qaçanların gedib uzaqdan özlərini şir kimi göstərmələri çox böyük

cəmi 10 faizi ilə kifayətləndiklərini qeyd ediblər. Bəli, düz oxudunuz, ermənilər bundan əvvəl vətən deyib bağırıqları əraziləri satışa çıxarıblar...

Haylar həmin “qiymət” qoyduqları rəqəmləri göstərəndə həm hərəsində bir milyon düşəcəyini hesablayıblar, həm də belə hesab ediblər ki, onlara həmin pullar verildiyi zaman dünyanın istenilən nöqtəsində gedib özlərinə həyat, özü də rahat həyat qura bilərlər. Təbii, Ermənistən kimi bir ölkədə çox acınacaqlı şəkildə yaşamaqdansa, dünyanın istenilən ölkəsinə də həmin pullarla yaxşı yaşamaq olar. Amma görünür, haylar “satmaq” məsələsində o qədər mahiridirlər ki, guya vətən kimi saydıqlarını iddia etdikləri əraziləri də “satışa” çıxarıblar. Bu toplum vətən sözünü o dərəcədə “ucuz” tutur ki, alqı-satqısı barədə də düşünür və qərar verir. Hər halda, nəyə ehyam vurulduğunun ozuclarımız fərqli-dərlər. Fərqindərlər ki, vətən alınıb-satılan deyil və onu satmaq barəsində düşünənlər deməli, vətənsizdirlər, onların vətən anlayışları belə yoxdur. Vətən mal, məhsul deyil və ona qiymət qoymaq dəhşətlidir. Belə çıxır ki, vətən dedikləri zaman ermənilər kartof, soğan kimi alınıb-satılan bir məhsul düşünürler. Amma belə düşünənlərin qətiyyən vətəni olmaz. Vətənin bir qarşı belə neinkı satılı, heç güzəştə belə gedile bilməz. Vətən uğrunda qan töküller, vətən oğulları şəhid olalar və bunu özləri üçün ən müqəddəs amal hesab edərlər və biz bunun sonuncu dəfə 44 günlük müharibə dönenində şahidi olduq. Şahidi olduq ki, dişləri, dirnaqları ilə qayalara qalxan, düşməni məglub etdikləri zaman Azərbaycan oğulları nə qədər böyük şücaət göstərdilər, ölümle üz-üzə gəldikləri zaman zərrə qədər də çəkinmədilər və bütün bunların fonunda şəhidlik zirvəsinin xalqımız üçün nə demək olduğunu hər birimiz çox yaxşı bilirik.

Bəli, ermənilər döyük zamanı qoyub qaçıqları, uğrunda döyüsməkdən imtina etdikləri, sonra da

öz xoşları ilə tərk etdiłəri əraziləri utanmadan həm vətən adlandırlılar, həm də çox böyük həyasızlıqla onu satışa çıxarırlar ki, bu, artıq rüsvayçılığın son həddi olaraq qəbul edilir. Heç şübhəsiz ki, bəy-nəlxalq birləşmələrinin “qiymət” məsəlesi ilə bağlı “alqı-satqılarından” müvafiq nəticə çıxarmış olar və hayların göndərdikləri həmin açıq məktubadən sonra indi artıq həmin ərazilərin ermənilərə aid olmadığına bir daha əmin olarlar. Əmin olarlar ki, vətən adlandırdıqlarını “satışa” çıxaranların nəinki həmin ərazilər vətəni ola bilməz, onların ümumiyyətlə, heç yerde vətəni olmaz və vətən anlayışından da bu baxımdan xəbərsizdirler. Əslində, tarixi faktlar da bunu təsdiq edir və xronologiyaya nəzər salındığı zaman görmək olar ki, haylar köçəri tayfalardan olublar və bir yerdən başqa yerə köçmək, hansısa əraziləri tərk etmək onlar üçün həm adı haldır, həm də artıq ənənə halını alıb. Məhz elə bu ənənəyə sadıq qalan haylar baş-qalarının ərazilərində yene də köç etməli olublar. Amma bu dəfə ənənələrini pozaraq həyasızcasına “qiymər” qoyduqları açıq məktubu dönya birliyinə göndəriblər.

Yenidən həmin o döyük meydanında haylar tərəfindən yazılın, “biz hələ qayıdacağıq” ismaricini xatırlayıraq və sual edirik ki, hər qayıdacaqlar, kartof, soğan kimi satışa çıxardıqları ərazilərimi? Bu, hay hayasızlığıdır. Bir tərəfdən ağız dolusu vətən deyir, sonra vətən dediyini qoyub qaçı, ardınca da onu “satışa” çıxarı və hələ qayıdacaqları barədə ismaric da qoyur. Cəmi 3 il keçər-keçməz vətən adlandırdıqlarını satışa çıxaranlar görsünlər ki, Azərbaycan 3 il yox, 30 il mübarizə apardı ki, vətən torpaqlarını işğaldan azad etdi. İndi bəy-nəlxalq birləşmələrinin çox yaxşı başa düşür ki, həmin ərazilər kimin vətənidir. Başa düşür ki, vətəni olmayan vətənsizlər bu anlayışı belə dərək edə bilməzlər və onu alqı-satqı obyektinə çevirməyi də məqbul hesab edərlər...

Inam Hacıyev

ki, ilk olaraq Su çərşənbəsi qeyd edilir. Su çərşənbəsində suyun müqəddəs mahiyyəti bir daha ifadə olunur. Bütün mifik mətnlərdə su həyat verən, dirildən, xoşbəxtlik gətirən müqəddəs bir inam obyekti kimi çıxış edir. Xalq arasında ona "Əvvəl çərşənbə", "Gözel çərşənbə", "Sular Novruz", "Gül çərşənbə" də deyilir. Qeyd etdiyimiz kimi, birinci çərşənbəmiz Su çərşənbəsi adlanır. Yəni, bahara doğru çayların azacıq buz bağlayan yerləri əriyib çaylara tökürlür. Torpaq yavaş-yavaş işlanmağa başlayır. Qızlar bulaqlardan sərin, şirin su götürir,

Hər bir xalqın mədəniyyəti, mənəvi əxlaqi, dünyagörüşü onun bayramlarında öz əksini tapır. Novruz bayramı Azərbaycan xalqının zəngin maddi və mənəvi dəyərlərinin mühüm bir hissəsini özündə ehtiva edən böyük mədəniyyət hadisəsidir. Bu bayrama tarixi inkişaf boyunca baxdığımız zaman onun qədim mədəni köklərə və mənəvi qaynaqlara bağlı olduğunu görürük. Keçmişdə olduğu kimi, bu gün də Azərbaycanda, türk dövlətlərində və bir çox qonşu ölkələrde olduğu kimi, Novruz Bahar bayramı kimi qeyd olunur. Bayrama qədər xalqımız 4 çərşənbəni qeyd edir. Bəzi qədim inanclar görə kainat 4 ünsürdən - su, od, torpaq və küləkdən yaranıb. Aşıqlar da vücdənamələrində "Ab, atəş, xak, badan yarandım", - deyiblər, yeni insan su, od, torpaq və yelə bağlıdır.

BAHARIN İLK MÜJDƏSİ

Qişın soyuğundan, şaxtalı havaldan sonra bizi baharın isti, ilq nefesi duyulur. Bütün canlılar, təbət fəsillərinin en gözəli hesab olunan baharın tez gəlməsini sebirsizlikle gözləyirlər. Artıq baharın necə deyərlər, Novruzun ilk çərşənbəsi - Su çərşənbəsi bizi qarşılıyır. İlk müjdə özü ilə baharın qoxusunu, ab-havasını da getirib. Inanclar görə baharın ilk çərşənbəsində su mənbələri təzələnir və dağ başındaki qarlar əriməyə başlayır. Su çərşənbəsi ile bayrama hazırlıqlar görülür. Deyirlər ki, Tanrı ilk olaraq suyu yaradıb. Odur

evin ətrafına ciliyər, üzlərini yuyardılar. İkinci çərşənbəmiz Od çərşənbəsi adlanır. Ona görə ki, bahara doğru günəş yavaş-yavaş torpağı qızdırır, isindirir. Od çərşənbəsində tonqallar qalanır. Hər ailə üzvünün adına bir şam yandırılır, xonçalar düzəldilir. Üçüncüsü Yel çərşənbəsidir. Yəni yel artıq azacıq oyanmış torpağı, təzəcə çıxmış yaza həsrət gülləri tərpədir, tumurcuqlanan ağacları yellədir. Dördüncüsü Torpaq çərşənbəsidir ki, bu da sonuncu çərşənbədir. Göründüyü kimi, birinci çərşənbədən başlayaraq, torpağı ana təbiet su ilə islatdı, günəşlə istidi, onu yaratmağa hazırladı. Ona görə də ilk yaz əkinini xışlakotanla məhz Torpaq çərşənbəsi gündən başlayardılar.

Novruz bayramında xüsusi şirniyyatlar bişirilir. Çərşənbə və bayram xonçaları bu şirniyyatlarla bəzədirilir. Hər bir bişirilən şirniyyatlar bir səma cisimlərinə bənzədir. Qoğal günü, şəkerbura ayı, paxlavə ulduzları tərənnüm edir. Kosa və Keçəl isə Novruz atributlarıdır. Keçəl qışı, Kosa isə yazı tərənnüm edir.

Bu gün artıq Novruz bayramının ilk çərşənbəsi Su çərşənbəsi qeyd olunur. Su çərşənbəsində su və su mənbələri təzələnir, arxalar

qaydaya salınır, su hövzələrində abadlıq işləri görülür, su ilə bağlı müxtəlif şənliklər keçirirlər.

SUYA TAPINMA İNAMI

Su çərşənbəsi suya tapınma inamı ilə bağlıdır. Hələ gün doğmamışdan hamı su üstünə gedir, əl-üzünü yuyur, bir-birinin üzərinə su ciliyər, su üstündən atlınır, yaralıların yarasına su ciliyirlər. Xalqın inamına görə Su çərşənbəsi günü "təzə su"dan keçənlər, azarını, bezarını ona verənlər il boyu xəstəlikdən uzaq olarlar. Həmin gün su üstündə müxtəlif mərasimlər keçirilir, qədim türklərdə su tanrıları sayılan Aban və

Yadanın şərəfinə nəgmələr oxunur.

Su ilə bağlı folklorumuzda maraqlı olan inanclarla rastlaşıraq. Su çərşənbəsində suyun müqəddəs mahiyyəti bir daha ifadə olunur. Bütün mifik mətnlərdə su

həyat verən, dirildən, xoşbəxtlik gətirən müqəddəs bir inam obyekti kimi çıxış edir. Süfrəyə su dağılıması aydınlaşdır, Su içən adamı qəfil vurmazlar, Su içən adamı ilan çalmaz, Lal axan sudan keçərkən suyum irəlilə, deyərlər, Su olan yerdə dirilik olar, Su murdarlıq götürməz və s. Əlbette ki, bu inanclar suyun təmizliyinə, safliğinə olan inamdan ireli gelir. Qoy Su çərşənbəsi bütün dünyamıza sülh, eminəmanlıq getirsin. Bütün insanların həyatı su kimi şəffaf, parlaq və aydın olsun! Su çərşənbəniz mübarək!

Zümrüd BAYRAMOVA

İrəvanda təlatüm

Erməni analitikləri: "Ermənistən torpaqları və əhalinin taleyi onları maraqlandırmır"

"Nikol Paşinyanın Ermənistənə KTMT-yə üzvlüyünün dondurulması ilə bağlı bəyanatı ölkəmizə qarşı hərbi hücumları qəçiləz edir". Bu fikirlərlə Ermənistən "Genclərin səsi" təşəbbüs qrupunun təsisçisi, siyasetçi və hüquq müdafiəçisi Ovannes Arutyunyan Nikol Paşinyanın son günlər verdiyi bəyanatları ilə bağlı çıxış edərkən deyib.

O, baş nazırın bəyanatının KTMT və Rusiya deyil, məhz Ermənistənə əleyhine olduğunu bildirib: "Nikol Paşinyan mühərribə ehtimalından danişarkən KTMT-yə üzvlüyü dayandırır və birbaşa Rusiyani hədəf alır. Belə davam edərsə, erməni xalqının vəziyyəti Ukraynanın daha ağır olacaq. Onun söz-lərinə görə, başa düşmək lazımdır ki, Qərbin Ermənistəndə tək maraqlı Rusiyaya qarşı yeni cəbhə açmaqdır. "Ermənistən torpaqları və əhalinin taleyi onları maraqlandırmır", -

deyə Arutyunyan bildirib.

Tevos Arşakyan: "Nə Qərb Ermənistənə köməyinə geləcək, nə de Rusiya onları müdafiə edəcək"

Diger erməni analitiki, jurnalist Tevos Arşakyan isə deyib ki, Azərbaycanla yeni mühərribə başlasa, nə Qərb Ermənistənə köməyinə geləcək, nə de Rusiya onları müdafiə edəcək. O, həmçinin Fransanın da Ermənistənə hərbi yardımının müsbət nəticə verməyəcəyini proqnozlaşdırıb.

"Parisin yardımı bölgədəki güc balansını heç bir şəkildə dəyişdirməyəcək", - deyən Arşakyanə görə, Fransanın bütün vədləri Makronun kiçik silah müqaviləsi ilə məhdudlaşır: "Fransa, şübhəsiz ki, Ermənistənə kömək üçün öz qoşunlarını göndərməyə-

cək".

Erməni analitiki Paşinyanın Rusiyani Fransaya dəyişməsinə də münasibət bildirib və bu qərarı "riskli addım" olaraq adlandırıb.

Beləliklə, fakt budur ki, İrəvan hazırlıda çətin və qəliz geopolitik oyunlar oynayır və bu oyunlar ölkəyə nəinki səmərəli deyil, hətta Ermənistən varlığı məsələsini gün-

dəmə gətirir. Həmçinin, Paşinyanın məsuliyyətsiz gedisi Cənubi Qafqaz regionunu ciddi təhlükə qarşısında qoyur. Nəticədə bu, hem də Ermənistən özünü çıxılmaz vəziyyətə salır. Hətta bu gün faktiki olaraq regionda baş verə biləcək ehtimal qarşidurma zamanı İrəvanın edə biləcəyi heç nə yoxdur.

Afət Tahirqızı

Avropanın bir hissəsi olan Fransada islamofobiya və islamofob meyillər hər gün artmaqdadır. Bu ölkədə məscidlər hücumlarla yanaşır, karikaturalar yayılmışdır, müsəlmanların müqəddəs yerləri təhqir edilir, Quran kitabı yandırılır. Demokratiyadan dəm vuran Fransa cəmiyyəti isə prosesi pisləyən hər hansı bəyanat vermır, susur. Əksinə, hakimiyət və qeyri-hökumət strukturları çirkin və iyrancı kampaniyanı ifadə, söz azadlığı ilə pardalırmaya çalışırlar. Üstəlik də, həm bu hallar təşviq edilir, həm də bu aktları törədənlər mühafizə olunurlar.

İslamofobların inflaqmanı olan Fransa Məhəmməd peyğəmbərin karikaturalını yayan ilk ölkə olub. Ölkənin "Charlie Hebdo" jurnalının hədəfi İslam dəyərlərini təhqir etmək və müsəlmanları təxribatla çəkməkdir. Son dövrlər müsəlmanların ibadət azadlığını məhdudlaşdırınan qanunlar da qəbul edilib. Bu, ölkədə müsəlmanlara münasibətin hansı seviyyədə, islamofobiyanın nə qədər güclü olduğunu eks etdirir. İki gün önce Tunis vətəndaşı İmam Mahcub Mehcubi Fransadan deportasiya edilib, daha doğrusu vətənине qovulub. Fransa hakimiyəti onu fevral ayında məsciddə etdiyi xütbələrdə "terorizmi tərifləməkdə" ittihad edib. Onun həbsindən deportasiyaya qədər 12 saatdan az vaxt keçib.

"Ekstremist imam Mahcub Mehcubi həbsindən 12 saat keçməmiş ölkəni tərk edib" deyən Fransanın daxili işlər naziri Gerald Darmanin "Bu, immiqrasiya qanunun ölkəni necə qovulmasının qeyri-mümkün olduğunu nümayişidir".

Tunisi imam nədə günahkar idi? Onun üçüncü bayrağın "şeytanı" və "Allah yanında heç bir dəyeri yoxdur" ifadələri internetde yayılıb. "Biz bu çürümüş cəmiyyəti sarsıtmalı olacaq" deyən imamın bu sözler məktəbə və uşaqlara azgınlıq öyrədən müəllimlərə ünvanlanıb. Qarda Prokurorluğunun ona qarşı "terorizmin təhlili və nifretin qızışdırılması" maddəsi ilə iş açması xəbərini alan Məhcub Mehcubi Fransa bayrağını nəzərdə tutmadığını deyib, əksinə, özünə haqq qazandırmağa çalışıb. Amma müdafiəsinin verdiyi vəkil müraciəti də ona kömək edə bilmeyib.

Bir gün əvvəl ekspertlər imamın ümumiyyətlə deportasiya edilib-edilməməsi ilə bağlı mübahisə edirdilər. Fransa ərazisində qalmasına hələ uzun müddət qalan imam Fransaya 1980-ci illərin

Fransanın üzqarası – İslamofobiya

ortalalarında gəlib. Onun əlində 2029-cu ilə qədər etibarlı olan çoxılık yaşayış icazəsi var idi. Mezhub Mehjubi həm də 11 yaşqatəsi olub. İlk evliliyində bir fransız qadınla evlənib, beş uşağı olub, sonra yenidən Tunis vətəndaşı ilə evlənib. Köhnə günlərdə hüquqsunaslar əllərində belə kartlar ilə hakimiyətin ən qəddar əcnəbiləri milli ərazidən çıxarmaq cəhdini asanlıqla dəf etdilər. Yeni immiqrasiya qanunu prosenduru sadələşdirib. Hətta Mahjubun

nillərə qarşı islamofob münasibət-də dərin dəyişikliklərin baş verdiyini sübut edir. Bu, fransızların əksəriyyətinin islamə olam münasibətidir. Ölkədə əcnəbi imamların işi ilə bağlı qanunun müzakirəsi zamanı Fransa vətəndaşlarının 92%-i imamların dərhal ölkədən çıxarılması ideyasını dəstəkləyib. Pessak qəsəbəsindəki məscidin divarlarında antimüsəlman ve islamofobiya xarakterli graffitilərin çəkilməsi Fransanın müsəlman icması arasında narahatlılığı səbəb

vəkilinin dərhal verdiyi etiraz da əvvəller olduğu kimi deportasiyani dayandırmayıb.

Bundan əlavə, fransız məmurların imam üzərində qurduları oyunlardaha bitməyib, səlahiyyətlər imamın "həm də şəxsi həyatında hiylələr olduğunu" aşkar ediblər. Deportasiya qərarında qeyd edildiyi kimi, Mahcub Mehcubi "həmvətənlisi ilə dini nikah bağlayıb, əvvəlki həyat yoldaşı, Fransa vətəndaşı ilə hələ de boşanmayıb". Hətta 2007-ci ilde bir fransız qadından boşandıqlandan sonra o, yaşayış icazəsi istəyib. Cümə axşamı, fevralın 22-də polis imamın evinə gələrək, onun əl-qolunu qandallayıb ve həbsxanaya aparıb. Həmin axşam Mahcub Mehcubi vətəni Tunise uçan təyyarəyə mindirilib. O, indi Fransa hakimiyət orqanları ilə bütün hüquqi prosesləri yalnız ölkə hüdudlarından kenarında apara biləcək. Bununla belə, o, artıq öz yaxşı adı uğrunda mübarizə aparacağına və müvafiq olaraq "mübariz və çürümüs cəmiyyət" qayıtmaga söz verib.

Təbii ki, İmam Mehcubinin ölkədən çıxarılması hələ də qanunvericilikdə, o cümlədən polisin və cəmiyyətin müsəlman ruhanı-

olub. Məscidlər Birliyinin prezidenti Əbdürəhman Riduan vurğulayıb ki, bu, islamofob graffitilərin növbəti, dördüncü dalğasıdır. Müsəlmanlara qarşı mesajlar arasında "Fransa fransızlar üçündür" və "ya tabutunuz, ya da çamadانınız" kimi təhdidlər var.

Fransada islamə qarşı çıxışlar bununla bitmir. Cinayətkarlar Fransanın nasist işgalinə qarşı müqavimetini simvolizə eden Lotaringiya xaçlarını da çəkiblər. Simvol ifrat saçılırlar tərəfindən geniş şəkildə istifadə olunur. Onlar müsəlmanların "Fransanı işgal etdikləri" barədə islamofobik həkayələri təbliğ edirlər. Məscidlərə qarşı vandalizm töredilir, Fransanın bir çox şəhərində müsəlman icmaları müxtəlif irqçi hücumlara məruz qalır, qəbiristanlıqlar və biznes sahələri hədəf alı-

Bir sözə, Fransa islamofobiya və neokolonializmdən qurtula biləmir, kimsə bu siyasetə qarşı çıxarsa, dərhal cəza üsullarına əl atılır. Xüsusən Fransa müstəmləkəciliyinə qarşı ardıcıl mübarizə aparan Pakistan əsilli Böyük Britaniya vətəndaşı Məhəmməd Rəbbaninın başına getirilənlər də buna sübutdur. Rəsmi Paris ona bəzi qadağ-

Iar tətbiq edib, hətta dünya mediasında hüquq müdafiəcisinin müdafiəsini engelləməyə də çalışır, amma bir sıra beynəlxalq təşkilatlar hüquq müdafiəcisinə dəstək nümayiş etdiriblər. Fransanın Azərbaycana qarşı bütün istiqamətlərdə hücumu diqqəti çəkir. Paris var gücü ilə çalışır ki, Azərbaycan həqiqətləri beynəlxalq tribunalara yol tapa bilməsin. Məhz Fransa prezidenti Emmanuel Makron hökumətinin tələbi ilə Rəbbanının BMT-nin Cenevə ofisində Bakı Təşəbbüs Qrupunun təşkil etdiyi "Neokolonializm: İnsan Haqları, Sülh və Təhlükəsizlik" konfransına buraxılmaması deyilənlərə sübutdur. İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı bəyanatında Fransa hakimiyətinin fəaliyyətinə müdaxilə etməyə çalışdığı britaniyalı hüquq müdafiəcisi Məhəmməd Rəbbaniyə dəstək nümayiş etdirib.

Qeyd edək ki, Rəbbani Makronun hakimiyətinin islamofob və neokolonial siyasetini ardıcıl olaraq pisləyen hüquq müdafiəcisi kimi tanır. İcraçı direktoru olduğu Britaniya İnsan Haqları Təşkilatı - CAGE Fransa hökumətinin siyasetindəki sui-istifadə hallarını sənədləşdirir. CAGE xüsusiye Quantanamo həbsxanasında saxlanılanların, eləcə də məhkəməsiz saxlanılanların acınacaqlı vəziyyətindən danışır. Təşkilat işgəncə və digər sui-istifadə hallarının müəyyən edilməsində mühüm rol oynayıb və təşkilat təq-sirkələrin məsuliyyətə cəlb edilmesi üçün çalışır. M.Rəbbani dəfələrlə Britaniyanın antiterror qanunlarını da təqnid edib. Fransada islamofobiyanın yayılması, insan hüquqlarının kobud şəkildə pozulmasını bəyan etməsi, hökumətin müsəlmanlara qarşı indiki siyasetini təhqirəmiz adlandırmaşı hüquq müdafiəcisinin dünyada məşhur edib.

Rəbbani hesab edir ki, Fransada müsəlmanlar üçün çox çətindir. Onlar bu ölkənin qaydaları ilə yaşamasa, hər kəsin ondan üz döndərdiyi şəxsə çevrilir. Bu ölkədə müsəlman qız öz dininin tələblərinə uyğun geyindiyi üçün məktəbə buraxılmır və təhsil hüququndan məhrum edilir. Əlbəttə, bu, ikili standartlar siyasetidir. Bu gün Fransa irqçi siyaset yürüdür və buna qarşı çıxanlar sərt

V.VƏLİYEV

Ermənistandakı ABŞ biomühəribə laboratoriyaları: region üçün qorxunc təhlükə

Hazırda Ermənistanda Bioloji Təhlükənin Azaldılması Programının (BTRP) bir hissəsi kimi ABŞ ordusunun maliyyəsi ilə tikilmiş və ya təkmilləşdirilmiş 12 biolaboratoriya şəbəkəsi var ki, bu da öz növbəsində ABŞ-in Birgə İştirakçı Bioloji Programının (CBEP) bir hissəsidir.

Onlardan 3-ü Yerevanda yerləşir: Xəstəliklərə Nəzarət və Profilaktika Mərkəzində, Dövlət Qida Təhlükəsizliyi Xidmətində və Nork Infeksiyon Klinik Xəstəxanasında. İcevan, Gümrü, Martuni, Sisiyan, Artaşat və Vanadzor ve s.-də taun əleyhinə stansiyalar əsasında regional laboratoriylar fəaliyyət göstərir. Digər ölkələrdə olduğu kimi, onlar yalnız nominal olaraq Ermənistana məxsusurlar, lakin əslində, onlara ABŞ-in səfirlərinin hərbi atəşəsinin əməkdaşı, mayor E.Larsenin bu ölkədə nəzarət etdiyi ABŞ-in Təhlükəsizlik Təhdidlərinin Azaldılması Agentliyi (DTRA) nezərət edir. Bu obyektlərin Amerika mənsubiyəti podratçılar siyahısı ilə təsdiqlənir. Bu, xüsusən Ermənistanda laboratoriylar və informasiya şəbəkəsi yaratmaq üçün DTRA-dan 50 milyon dollar alan "CH2M Hill"dir. Bu şirkət, öz növbəsində, Black & Veatch-in vəsiqəciliyi ilə, uzun illər bioloji silahlar hazırlayan daha 2 subpodratçı celb edib.

Bunlardan birincisi Battelle Memorial Institutudur. 2006-ci ildən institut Daxili Təhlükəsizlik Departamenti (DHS) ilə müqavilə əsasında Merilend ştatının Fort Detrik şəhərindəki Milli Biomüdafiə və Qarşı Tədbirlər Mərkəzində (NBACC) bioloji laboratoriya işlədir. O, məsələn, toz püşkürmə texnologiyasının, aerosol toksin təhlükəsinin və Kateqoriya B bioterror agenti olan "Burkholderia pseudomallei" bakteriyalarının qiyəmtəndirilməsində iştirak edir. İkinci subpodratçı ABŞ Ordusunun qarayara-

lukəli infeksiyon agentlərin məlumat bazaları və ştamları sözde Ermənistana məxsus olsa da, laboratoriyaların əsl sahibləri onlara bağlı öz mülahizələri ilə sərəncam verirlər. 2015-ci ildə vəba çöplərinin 2 genomu Ermənistandan Uolter Rid (WRAIR) Hərbi Tədqiqat Institutunun nümayəndəsinin (ABŞ və eyni zamanda Gürcüstan mərkəzinin əməkdaşı) Luqar M. Nikolicj ixtiyarına keçib. 2016-ci ildə Ermənistandan "Nork" əsas yoluxucu xəstəliklər xəstəxanasının 600 xəstəsinin tibbi sənədləri Fort Detrikdən olan Yoluxucu Xəstəliklər üzrə Hərbi Tibbi Tədqiqat Institutunun nümayəndəsi tərəfindən yoxlanılıb. Onları ABŞ ordusunun 1977-ci il hesabatına görə 1952-ci ildə 5 dəfə, 1954-cü ildə 2 dəfə və 1955-ci ildə 4 dəfə bioloji silah kimi sınaqdan keçirilmiş brusellyoz maraqlandırırdı.

2014-cü ildə amerikalıların "Ermənistanda tulyaremiya epide-

29 sentə başa gələcək.

Olduqca ciddi şəkildə güman etmək olar ki, araşdırmlarla yanaşı, amerikalı "poqonlu virusoloqlar" Ermənistanda və qonşu ölkələrdə çöl sınaqları keçirirlər. Black&Veatch-in 2012-ci ildə bildirdiyi kimi, DTRA programı çərçivəsində o, Ermənistana Səhiyyə Nazirliyinin 3 laboratoriyasında bir neçə saat ərzində qarayara xəstəlinin yayılmasını təsdiq edə bilən yoluxucu xəstəliklərin diaqnostikası avadanlığı quraşdırıb. Ve ele bir "təsadüf" baş verdi ki, bir neçə heftə ərzində Qeqarkunik bölgəsində Ermənistən tarixində görünməmiş bu xəstəlik yayıldı və 52 nəfər

siyasi bir sıra qeyd-şərtlərlə müşayiət olundu, onlardan biri kimyevi və toksin silahlarından istifadəyə imkan verir. Öz növbəsində, ABŞ-in "Amerikanın terrorizmle mübarizədə birləşməsi haqqında" federal qanununa uyğun olaraq, bioloji silahların yaradılması sahəsində tədqiqatlarla ABŞ hökumətinin icazəsi ilə icazə verilir və belə tədqiqatların iştirakçılara belə bir silahın hazırlanmasına görə cinayət məsuliyyəti nəzərdə tutulmur.

1998-ci ildə Vaşinqton "Yeni Əsr üçün ABŞ-in Milli Təhlükəsizlik Strategiyası"nı qəbul etdi və onun həyata keçirilməsi üçün beynəlxalq hüquqdan yan keçərək, kütłəvi qırğı-

ın silahlarının yayılmaması sahəsində əməkdaşlığı dair çərçivə sazişlərinin imzalanmasına diqqət yetirildi. Belə bir müqavilə 2000-ci ildə Ermənistanda imzalanıb və 2002-ci ildə qüvvəyə minib. Bioloji təhlükənin azaldılması üzrə tədbirlər haqqında saziş 2010-cu ilin sentyabrında imzalanıb, lakin İrəvanın ABŞ Müdafiə Departamentinin Təhdidlərin Azaldılması Agentliyinin (DTRA)

"Bioloji təhlükələrin azaldılması programı"nın fəaliyyətində iştirakı 2008-2009-cu illərdə başlayıb. American Newspeak-in "Orwell" üslubu çıxdan məlumdur. Əgər "demokratiyanın qurulması" suveren dövlətləri raketlərlə silməkdən ibarətdirsə, niyə bioloji silahların istehsalını "bioloji təhlükənin azaldılması" və "kütłəvi qırğıın silahlarının yayılmaması" hesab etməyək?

RF Silahlı Qüvvələrinin Radiasiya, Kimyevi və Bioloji Müdafiə Qoşunlarının rəisi, general-major İ.Kirillovun 4 oktyabr 2018-ci il tarixində Rusiya Müdafiə Nazirliyində biosilahlara dair brifinq zamanı dediyi kimi, "ABŞ çox güman ki, beynəlxalq müqavilələrdən yan keçərək, qoruyucu və ya digər dinc tədqiqatların həyata keçirilməsi adı altında hərbi bioloji potensialın yaradılmasını davam etdirir". Laboratoriyaların yerləşdiyi yerlər təbii ki, təsadüfi seçiləməyib: bunlar Rusiya, Çin və İran sərhədlərində yerləşərək, bu regionlarda yerləşən ölkələrin ehalisi üçün bioloji və epidemiyə təhlükəsi yaradır.

Elçin Bayramlı

(xarici mediada yayımlanmış materiallar əsasında hazırlanmışdır)

xəstəliyinin tədqiqat partnəri olan Cənubi Araşdırma İnstitutudur.

"Tam sağlamlıq" ictimai hərəkatlar koalisyonasının lideri, bioloji təhlükəsizlik sahəsində beynəlxalq ekspert Q.Qriqoryanın qeyd etdiyi kimi, Ermənistən milli bioloji təhlükəsizlik sistemi bölgədə ABŞ-in bioloji keşfiyyat sisteminin elemətinə çevrilib. Hələ 90-ci illərin ortalarından Amerika hərbi laboratoriylar şəbəkəsi ölkədə açılmamışdan əvvəl ABŞ Ermənistənən epidemioloji məlumat bazalarına tam nəzarəti ələ keçirib. Xüsusi təh-

yoluxdu. Avadanlıq sınaqdan keçirildi və düzgün işlədiyi aydın oldu.

Amerika bioloji laboratoriylarının Ermənistanda peydə olmasından sonra Asiya pələng ağcaqanadlarında tropik qızdırma, dang qızdırması, Çikunqunya və Zika virusu yarandı-hansı ki, yeni doğulmuşlarda genetik dəyişikliklərə səbəb olurlar. Onların üzərində eksperimentlər Gürcüstanın Luqar şəhərinin mərkəzində aparılıb. Və bu ölkədə bu ağcaqanadlar, Amerika CRL-də işləyərken Qazaxıstan mağaralarına yollanan amerikalı professor Q.Smitin koronavirusa yoluxdurulmuş yarasaları kimi ucurdu. Ermənistən Sehiyyə Nazirliyinin Xəstəliklərə Nəzarət və Profilaktika Milli Mərkəzinin (NCDC) 14 əməkdaşı koronavirusa yoluxdu. ABŞ-da istehsal edilən ən yüksək mühafizə və təhlükəsizlik sistemi də kömək etmədi.

Digər misal, Gürcüstəndən Ermənistənə gələn Afrika donuz taunu. Xəstəliyin mənşeyinə dair birbaşa sübut yoxdur. Gürcüstan hakimiyətinin məlumatına görə, patogen ölkəyə ya Gürcüstənə gələn xarici gəmilərin cirkəb sularından daxil olub, ya da ətlə birlikdə

ABŞ-in milli qanunvericiliyində bioloji silahlar sahəsində işlərin aparılmasına imkan verən qaydalar da var. Xüsusilə, 1925-ci il tarixli "Mühəribədə boğucu, zəherli və ya digər qazların və bakterioloji vasitələrin istifadəsinin qadağan edilməsi haqqında" Cenevə Protokolunun Birləşmiş Ştatlardan tərəfində ratifikasi-

"Bu, evlənənlərin sayının azalmasına, boşanmaların artmasına gətirib çıxarıır"

MÜNASİBAT

"Azerbaycanda iqtisadi dırçelişin çox sürətlə getdiyi vaxtda, yeni neft milyardları büdcəmizə gələn zaman dövlət onu həm vətəndaşları, iş adamları arasında, həm də biznes krediti, adı kredit və maaşların qaldırılması, pensiya müavinətlərinin artırılması kimi formalarda vətəndaşlara verirdi". Bu sözləri SIA-ya açıqlamasında Yeni Yazarlar və Sənətçilər İctimai Birliyinin sədri, kitabxana.net – Mir Cəlal Paşayev adına Milli Virtual Kitabxananın təsisçisi, Prezident təqəbüdü, yazıçı-kulturoloq Aydın Xan Əbiloğlu deyib.

O bildirib ki, bu bir çox sahələrdə olduğu kimi xidmet sahəsi iachsen restoran, şadlıq evi sektorunun çox sürətli inkişafına səbəb oldu: "Dolayısı ilə də Azerbaycanda əyləncə sektoru və toy biznesi (kreativ biznesin bir növü) çox sürətli inkişaf etmeye başladı. Toy biznesi özü ilə yanaşı Azerbaycanda spesifik iş sahələrinin yaranmasına səbəb oldu. Toy yanlış iki neslin birləşməsi, iki gəncin bir ailəde nikahının təntənəlinin qeyd edilməsi demək deyil, 100-e yaxın mərasimlər silsiləsini birləşdirir. Bunlar da 21-ci esrin əvvəlindən etibarən kommersiyalaşmağa, biznesin bir sahəsi kreativ xidmət, mədəni biznesin böyük bir qoluna çevrilib. Ortalama hesablaşsaq, toy biznesi kənd təsərrüfatında istehsal olunmuş ərzəq, et məhsulları, xidmet sahəleri - bezək, salon, dərzi, mebel alverçiləri, taksi sürücüləri, zərgərlik məmulatları, cehizlik alış-satış, yeyinti sənayesi, restoran biznesi, eləcə də kreativ mədəni biznesin bir qolu sayılan müsiqicilər, rəqsərəflər, aşşapalar, çayçılar, atəşfəsanlıq işinə baxanlar bütövlükə haradasa bir milyona yaxın və ondan çox yeni iş yerləri yaratmış oldu. Nə qədər ki, toy sahəsi inkişaf edirdi, bu biznes sahələri de inkişaf edirdi. Əhalinin böyük hissəsi bu sahədə çalışırı.

Biz ağıllı adamlarıq axı. Bizde bir şey inkişaf edən kimi gözə girir. İstəyirik ki, milli televiziyalarımızı vuraq. Başladılar toyları vurmağa. "Yeməyi çox verirler, təmtəraqlı keçirirlər" kimi mənasız söhbətlər etmeye başladılar. Mən də vaxtilə tənqid etmişəm ki, yemək çox verməyin, pulunuz çoxdur, o pulu uşaqq və qocalar evinə verin. Əger insanlar onlara sevinc bəxş edən toy mərasimlərini keçirmək isteyirlərse, imkanları varsa, niyə də olmasın? İndi əvvəlki dövr deyil ki, zavodlarda 3-4 min adam işləsin. Zavod avtomatlaşdırılıb, sünə intellekt gelir. Qalan 30%-i üçün iş yerləri varsa, digərləri nə etməliyik? 70 % üçün biz turizmi inkişaf etdirdik. O cümlədən də, turizmə bağlı olan restoran, kafe və toy biznesini inkişaf etdirdik. Bəli, əvvəlki kimi təmtəraqlı toy maşınlarını görməyecəksiniz, cünki buna maddi imkan yoxdur;

Birinci, toyların formatı bir az dəyişib. İkincisi, toyların sayı azalıb. Üçüncüsü, iqtisadi cəhətdən toy artıq heç kimə sərf etmir. Dördüncü, insanların əvvəl 5-6 uşağı vardısa, indi yalnız 1-2 uşağı var. Onun da biri

xəste olur. Narkomaniya, işsizlik, Avropa dəyərləri və sair kimi yeni düşüncə, həyat tərzi insanları milli toylarımızdan uzaqlaşdırır. Əger əvvəller ancaq öz millətimizlə ailə qururdularsa, indi əksinədir, xaricilərlə ailə qururlar. Xaricilər 50-100 min toy, cehizə pul verməkdən, bu pula ev alırlar, ya kira-yə verirlər, ya da özləri yaşayırlar. Bizdə isə biznesləşdirilmiş toylarda hər iki təref borca, kreditə girir. Qonaqlar təmtəraqlı toy etdiklərini görsünlər deyə, edirlər. Toydan sonrakı problemlərə üzləşirlər. Bu da toy sektorumu zu böhmana saldı.

Əlbəttə, çıxış yolları var. Şadlıq evləri, restoranlar tikmişik, bunlar əhəmiyyəti dərəcədə funksiyalarını dəyişməlidirlər. Yalnız toyu hesablanmış şadlıq evlərinin bir çoxları mərasim evi kimi də istifadə oluna bilər. İndi evdə yemek bişirmək iqtisadi cəhətdən səfəli deyil. Kofe, restoranda ucuzvari yeməklər verilsə, Azərbaycan milli yeməklərini bişirsələr, böyük məmənuniyyətlə, mən də daxil olmaqla hər birimiz orada yemek yeye bilərik. Ancaq toyu ünvanlanmış böyük restoranlarda mədəni proqramla, məsələn

konsert, teatr səhnələri, təqdimat mərasimləri ilə çıxış edə bilərlər, qiymətlər çox baha olmasa. İkincisi, onlar təyinatı dəyişib kütləvi yeməkxana və restoran sistemində keçə bilərlər.

Lap böyük şadlıq evləri 2-3-4 ulduzlu otellərə çevrilə bilər. Yoxsa milyardlar qoyulmuş bu sahə bədbəxt güne düşər. Yunanistanda olimpiada üçün tikilmiş stadiionlar Yunanistanı belə iqtisadi cəhətdən iflas etdirdi. Bu olmasın deyə, Azerbaycanda da biz buna getməliyik. Toyun formatını biz dəyişməliyik. Bəlkə də, müxtəlif yanaşmalarla toyu daha rəngli etməyə çalışmalıyıq. Niye lənkəranlı Gəncədə, gəncəli Bakıda öz toyunu edib daxili turizmin inkişafına təkan vere biləcək addımlar atmasın? Təbiət qoynunda da toy etmək olar. Necə ki, Alim Qasımov da etmişdi. Çoxlu təkliflər ola bilər. Amma cəmiyyət buna qulaq asacaqmı? Bu, problemdir.

"Toyların sayı, keyfiyyətinin azalmasına pandemiya dönməndə gizli edilmiş toylar da səbəb oldu. Milyonlar xərcləyib həder yərə yemekləri çöle atmaq lazımdır. Artıq fikirləşirər ki, bir toyu qoyulmuş 100 mini uşaq üçün yeni iş yerləri açmaq olar. İndi həm oğlan, həm qızların normal şəxsiyyət, varlıq kimi formalasmasında problem var. Psixoloji gərginlik, oturaq həyat tərzi, sosial şəbəkələr, internet, mobil telefonlar, tanışlığın rahat vaxtında, insanlar rəsmi nikah və toyu getmək istəmirlər. Öz həyatlarını kiminləsə bağlayıb, uşaqq dünənyaya getirib iqtisadi cəhətdən ciyinlərinə ağır problemlər qoymaq istəmirlər. Bu da Azerbaycanda evlənənlərin sayının azalmasına, boşanaların artmasına getirib çıxarıır. Dövlət bununla bağlı təcili işlər görməlidir. Yeni evlənənlərlə bağlı konsepsiya işlənməlidir. Onlara iqtisadi cəhətdən kömək etmək lazımdır. Sosial evləri yeni evlənənlərə təqdim etmək lazımdır. Yoxsa hər məmər öz qohumlarına ev alır. Bu motivasiyaedici işlər olmasa, evlənənlərin sayı 100-də 80 azala bilər" - deyə sosioloq Ələvə edib.

Söylü Ağazadə

Şəhid Heybətli Məmmədovun məzarı ziyarət olunub

23.02.2024-cü il də Qobustan rayonu Qaracülük kənd sakini Məmmədov Heybətli Dostalı oğlunun şəhadətə qovuşmasının ildönümü münasibətilə YAP Qobustan rayon təşkilatının əməkdaşları, Qobustan rayon icra Hakimiyyəti başçısı aparatının məsul işçiləri və kənd camaatının iştirakı ilə məzarı ziyarət olundu, ruhuna dualar oxundu, əziz xatirəsi böyük ehtiramla yad edildi.

Anım mərasimində çıxış edən Yeni Azərbaycan Partiyası Qobustan rayon təşkilatının sədri Qasim Qasımov bildirdi ki, yeni dünyaya gələn insan ilk növbədə anasını görürse, qədəmlərini doğma Vətən torpağında atır: "Bu baxımdan hər bir insan üçün Vətən ana qədər müqəddəsdir, əzizdir. Vətənə bağlılığı, torpağa sevginin neticesidir ki, insanlarımı Müqəddəs Vətənimizin erməni işgalçı qüvvəlindən müdafiəsində şirin canlarından keçməkdən çəkinməyiblər. Heybətli Məmmədov kimi igid, cəsur oğullarımız şəhid olsalar da təsəllimiz ondan ibarətdir ki, onların qanı yerə qalmadı. 2020-ci il sentyabrın 27-də başlayan və 44 gün çəkən Vətən savaşı ilə 30 illik erməni işgalinə son qoynulu. Müzəffər Azərbaycan ordusu Fateh Sərkərdə, Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azerbaycanın müstəqillik tarixinə möhtəşəm zəfer səhnəsi yazdı. Bu gün artıq üçrəngli bayraqımız Xankəndində, Xocalıda, Şuşada, Ağdamda, Əskəranda və digər işğaldən azad edilən ərazilərdə dalğalanır. Bu uğurlar, parlaq qələbələr Ulu Öndər Heydər Əliyevin qurucusu olduğu və Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə daim inkişafda olan ölkəmizin gücünün, qüdrətinin bir daha bütün dünyaya nümayişidir".

Q.Qasımov çıxışında onu da bildir ki, Qobustan rayonunda torpaqlarımızın ərazisi bütövlüyü uğurunda gedən döyüşlərde şəhidlik məqamına yüksələn şəhidlərin aile üzvlərinə, qazılərə olan qayğı hər zaman xüsusi diqqət mərkəzində olub: "Vaxtaşırı olaraq rayon icra Hakimiyyətinin başçısı Adil Məmmədov şəhid ailə üzvləri ilə görüşlər keçirir, onların üzləşdikləri problemlərinin, qayğılarının həllinə yardımçı olur, qazılərin işlə teminatı, sosial-məişət problemlərinin həll istiqamətində əhəmiyyətli addımlar atılır. Şəhid məzarlarının ətrafında təmizlik işlərinin aparılması ağacların, gül kollarının əkil-

məsi, onların xatirəsinə yaradılmış park və xiyabanlar da, abidə -bulaq komplekslərinde əsaslı şəkildə təmir işlərinin görülməsi artıq ənənə halını çevrilib".

Qobustan rayon icra Hakimiyyətinin şöbə müdürü Aftandil Şikarov çıxışında şəhidlərimizin xalqımızın qurur mənbəyi olduğunu bildirdi: "Bir ömrə şəhidlərə minnətdarlıq borcumuz var. Hesab edirəm ki, yetişməkdə

olan gənc nəsil qəhrəman şəhidlərimizi tanımlı, onların keçdiyi döyüş yolu barədə geniş bilgiler əldə etməli, onlar kimi vətən-pərvər olmalıdır". Aftandil Şikarov 44 günlük Vətən müharibəsində ve 23 saat 44 dəqiqə çəkən antiterror tədbirlərində əldə olunan parlaq qələbəmizin Azərbaycanın gücüne güc qatdığını, xalqımızı bütövləşdiriyini, milli həmrəyliyimizi daha da gücləndirdiyini bildirdi. Birinci Qarabağ mühərbişinin iştirakçıları, kənd sakinləri İbrahim Hüseynov və İntiqam Əliyev çıxışlarında şəhid Heybətli Məmmədovla olan uşaqlıq xatirələrində danişdilar.

Qobustan rayon icra Hakimiyyəti başçısının Qurbançı İnzibati Ərazi Dairəsi üzrə nümayəndəsi Azər Cəbiyev, Bələdiyyə sədri Əlikirəm Musayev 44 günlük Vətən müharibəsində əldə olunan hərbi qələbədən səhəbət aqdalar və bildirdilər ki, Vətən Mühərbişində xalqımızın Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevin ətrafında six birləşməsi qələbəmizin sürətlənməsinə və düşmənin qısa müddətdə ağ bayraq qaldıraraq təslim olmasına təsir edən əsas amillərdən oldu. Şəhid Heybətli Məmmədovun qardaşı İlqar Məmmədov, eləcə də yaxın qohumları Babayev İsmayılov, Alxan Əliyev, Ramiz Paşayev və digərləri dövlət tərəfindən şəhid ailələrinə göstərilən diqqət və qayğıya görə Müzəffər Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevə və Birinci Vitse-Prezident Mehriban xanım Əliyevaya öz minnətdarlığını bildirdilər. Allahdan bütün Şəhidlərimizə rəhmət dileyir, ruhları qarşısında baş əyirik!

İsrailli politoloq,
siyasi elmlər nami-
zədi, Aziznews.com
saytının redaktoru

Yuri Boçarov
“Caliber” analitik
mərkəzinə müsahibə
bəsində
Ermənistanın
destruktiv siyasəti
haqda maraqlı
məqamlara toxu-
nub. Müsahibəni
oxucularımıza təq-
dim edirik.

“Mühəribəni silahlar deyil, insanlar udur və ermənilərin bununla bağlı problemləri var”

* Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan “France 24” telekanalına müsahibəsində Ermənistanın KTMT-dəki iştirakını dondurduğunu bildirib. Ermənistan bu bloku tərk edəcək, yoxsa bu, İrəvanın növbəti şanta-jidir, siz necə düşünürsünüz?

* Təbii ki, bu, Ermənistanın rəhbərliyinin sərf Moskvani şantajıdır. Lakin bu, təəccübü deyil, çünki şantaj Ermənistanın xarici siyasetinin əsas əsaslarından biridir.

* Fransa Ermənistani fəal şəkildə silahlandırır, regionda yeni münaqişəyə səbəb olur. Yaxın gələcəkdə belə hadisələrin baş verməsi ehtimalı yüksəkdir-mi?

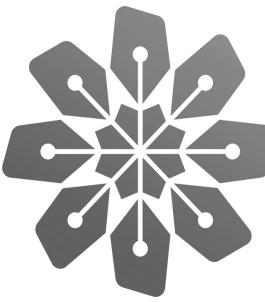
* Bu gün dünyanın bir çox ölkələrinin Cənubi Qafqazda öz iqtisadi və siyasi maraqları var. Mən bir tərəfdən Rusiya, Çin, İran, digər tərəfdən isə İngiltərə, ABŞ, Fransanı nəzərdə tuturam. İndi isə mənə ele gəlir ki, fəal olmağa çalışın fransızlardır. Onlar Ermənistanı silahla təmin etməklə, görünür, Ermənistan hökuməti ilə temaslarında öz üstünlüklerini ortaya qoymaq isteyirlər və bununla da onlara hərbi və siyasi dəstəklərini nümayiş etdirirlər. Çətin ki, fransızlar bu regionda ciddi hərbi münaqişədə maraqlıdır, mənçə, bu, onlara lazımdır. Lakin çox güman ki, ilkin şantaja əlavə olaraq, xırda təxribatlar həle uzun müddət davam

edəcək.

* Fransanın Ermənistana verdiyi silahların keyfiyyətini və

imkanlarını necə qiymətləndirirsiniz?

* Unutmayın ki, Fransa dünya-

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkışafı Agentliyi

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkışafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə “İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi” istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

* Yeni Fransanın Qafqazda sıxışdırılması çətin olacaq?

* Artıq dediyim kimi, Fransanın Qafqaza daxil olmaq istəyen çoxlu rəqibləri var ki, onlardan da əsası ABŞ-dir. Odur ki, fransızların yaxın gələcəkdə Cənubi Qafqazda “Ermənistan” layihəsinin əsas “liderlərinə” çevrilmesi və Ermənistan hakimiyətini pərdə arxasından idarə etməsi çətin ki mümkün olsun. Güclər arasında Cənubi Qafqazın “hökmdarı” rolunu Fransaya vermək maraqları həddən artıq çoxdur.

* Regionumuzda gələcək prosesləri necə görürsünüz?

* Qafqazda siyasi vəziyyət bir qədər dalana dırənib. Əslində yuxarıda adalarını çəkdiyim əsas oyuncuların hamisi ipi öz istiqamətlərinə çəkir, maraqları üst-üstə düşmür. Ona görə də çətin ki, yaxın gələcəkdə onlardan heç biri Ermənistanı tamamilə öz tərəfəne çəke bilsin, hətta İrəvan qəti olaraq Moskvanın, Parisin, Vaşinqtonun və ya başqasının tərəfini tutsa belə. Amma bu o demək deyil ki, bütün digər geosiyasi oyuncular bununla kifayətlənəcək və ya hər şey yoluna düşəcək və Cənubi Qafqazın quruculuğu ilə bağlı konkret işlərə başlanacaq. Yox. Heç kim sakitleşməyəcək və hamı bu qarşıdurmadada “qalibin” çarxına lıng qoymağə davam edəcək. Deməli, təessüf ki, yaxın gələcəkdə Ermənistanda, deməli, bütün Cənubi Qafqazda sabitlik gözlənilmir.

Tərcümə - Elçin Bayramlı

27 fevral
2024-cü il

Sosial medianın uşaqların həyatındaki rolü NƏDİR?

"İnkişafları davam etməkdə olan uşaqların inkişafına zərər verən faktorlardan biri, sosial media və internetdə zamanın çox keçirilməsidir. Belə ki, ekrana baxma müddətinin artması uşaqların psixoloji, fizioloji və sosial inkişaflarına neqativ istiqamətdə təsir etməkdədir". Bunu SIA-ya açıqlamasında EDA terapiya psixologiya mərkəzinin psixoloqu Ayşən Bayramova bildirib.

Onun sözlərinə görə, uşaqlar, gündəlik həyatdan o qədər qopurlar ki, özlərinin sosial media kimlikləri ilə var olduğunu inanmağa başlayırlar: "Belə olan halda isə real dünyada sosial münasibətlər qurmaq yerinə, sosial media dostluqlarına üstünlük verilməyə başlanılır. Sosial əlaqələr, çevrəmizdəki insanların duyğularını anlamaq üçün olduqca önemlidir. Sosial media və internet üzərində münasibətlər quran uşaqlar isə empatiya qurmaqdır, qarşısındakının nə hiss etdiyini anlamaqdır, sözlü və sözsüz ünsiyyət qurmaqdır çətinlik çəkə bilirlər. Beləliklə, bir çox sosial bacarığın inkişafı axşamağa başlayır və üz-üzə münasibətləri davam etdirməkdə çətinlik çəkə bilirlər. Sosial media, həmçinin yaxşı görənən həyatlarla uşaq və yeniyetmələrin həyatlarına real olmayan mövqədən baxmalarına səbəb ola bilir. Bundan başqa sosial medianın təbliğ etdiyi çarpıq gözəllik stan-

dartları, yeniyeməldər özünə hörməti aşağısalır və anoreksiya nevroza, bədən dismorfolik pozuntusu, depressiv pozuntu kimi mental sağlıqlıq problemlərinin inkişaf etməsinə sebəb ola bilir".

A. Bayramova qeyd edib ki, sosial media platformları, uşaqların sözlü istismara məruz qalmaları üçün münbit bir sahədir: "Digər təhlükəli faktor isə yaşlarına uyğun olmayan cinsel məzmunlu paylaşımalar, uşaqların cinsi kimlik inkişafına neqativ təsir göstərməkdədir. Internet üzərində qurulan münasibət və dostluqlarda paylaşımaması gərəkən informasiya və ya şəkillərin paylaşma halları da təəssüf ki qaćınlmaz vəziyyətlərdən biridir.

Ekrana qarşısında çox vaxt keçirmək elbəttə ki akademik fəaliyyətdə də öz neqativ təsirini buraxmaqdadır. Belə ki, sosial media paylaşımılarına gelən bəyənmələrə və şəhərlər beynində mükafat mərkəzini hərəkətə keçirərək, dopamin ifarazına səbəb olmaqdadır. Bu isə sosial media hesablarının davamlı kontrol edilməsi və telefonu baxmadan vaxt keçirməkdə çətinliyin çəkilməsi deməkdir. Təbii olaraq, diqqətin davamlı yayılması və zamanın səmərəsiz istifadəsi məktəb uğuru üçün təhlükə yaradacaq bir haldır. Valideynlərə uşaqların sosial media istifadəsini bacardıqları qədər gecikdirmələri tövsiyə olunandır. Digər artıq istifadə baş verirsa, telefon və sosial media istifadəsinə zaman sərhəddi qoyumalı, uşaqlar virtual aləmin təhlükələri barədə davamlı məlumatlandırılmalıdırlar".

Sevilin Abbasova

Atasının ölümündə şübhəli bilinən şəxs tutulub

Fevralın 24-də Sabirabad rayon sakini 1953-cü il təvəllüdü Mirtahir Səmədovun almış olduğu xəsarətlərdən xəstəxanada ölməsi barədə rayon prokurorluğununa məlumat daxil olub. Sabirabad Rayon Prokurorluğunun mətbuat xidmətindən SIA-ya verilən məlumatda görə, ilkin araşdırma zamanı 1982-ci il təvəllüdü Xəyyam Səmədovun fevralın 23-də Sabirabad şəhəri H.Həmidov küçəsi ərazisində yerləşən fərdi yaşayış evində aralarında yaranmış mübahisə zamanı atası Mirtahir Səmədovun baş və bədəninin müxtəlif nahiyyələrinə müxtəlif predmetlər xəsarətlər yetirməsi nəticəsində sonuncunun növbəti gün müalicə aldığı xəstəxanada ölüməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Faktla bağlı Sabirabad Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 126.3-cü (qəsdən sağlamlığa ağır zərərvurma ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş şəxsin ölümüne səbəb olduqda) maddəsi ilə cinayət işi başlanaraq ibtidai istintaq aparılır. Xəyyam Səmədov iş üzrə şübhəli şəxs qismində tutulub.

"SƏS" qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşımı Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressinform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseynov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN
6 aylıq 79.20 AZN
1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı, təbrik və başsağlıqlarınızı dərc etməyə hazırlıq!

“Prius”lar bugünün başlıca problemlərindən biridir

"Prius"lar bugünün başlıca problemlərindən biridir". Bu sözleri SIA-ya açıqlamasında nəqliyyat məsələləri üzrə ekspert Aslan Əsədov deyib. Onun sözlerinə görə, "Prius"larla Lada "VAZ 2107"lərin ferqi ondan ibaretdir ki, "Priuslar" bugün insanlara xidmət göstərir: "Onlar xidmət qarşılığında hər hansı bir kobud qayda pozuntusuna və digər pozuntulara yol verə bilirlər".

Aslan Əsədov sözlerinə belə davam edib: "Digər bir fərq ona görədir ki, Lada "VAZ 2107"lər vaxtılı gənclərin müəyyən gəndiliyi, enerjisi və özünü sübut vasitəsi idi. Amma bu gün üçün "Priuslar" konkret olaraq çörək, iş mənasındadır. Yəni "Priuslar" işlə, müəyyən proseslərlə bağlı müştərilerlə çalışdığı üçün bu hərəketlərə yol verirlər. Təbii ki qayda pozuntusu birmənalı olaraq yolverilməzdir. Amma bunun fərqi demək lazımdır. Onun üçün də çıxış yolu tapılmalıdır. Çıxış yolu odur ki, mütləq "Prius"ların qrafiklərinə yenidən baxmaq və onları müəyyən qayda pozuntularına rəvac verən elementləri təpib üzə çıxartmaq

EKSPERT AÇIQLADI

lazımdır. Niye elə sürür? Məqsəd nədir? Bu və digər formada bu konseptə mütləq işlər görülməlidir".

Ayşən Veli

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

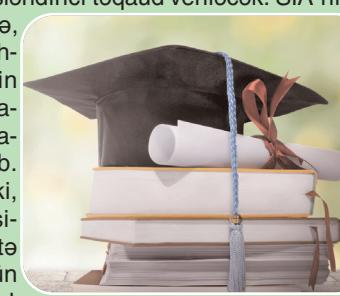
Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Səhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

"ƏLİNÇƏ" AZƏRBAYCAN XƏYRİYYƏ
CƏMIYYƏTİNİN ORQANI.
QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Qarabağ Universitetinə kimlərə həvəsləndirici təqaüd veriləcək?

Xankəndidə fəaliyyət göstərəcək Qarabağ Universitetinə yüksək balla qəbul olacaq tələbələrə həvəsləndirici təqaüd veriləcək. SIA-nın xəberinə görə, bunu elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev jurnalistlərə açıqlamasında deyib. Nazir bildirib ki, hazırda universitetin fəaliyyətə başlaması üçün lazımlı hazırlıqlı işləri davam edir: "Universitetde təhsil alacaq bütün tələbələrin orada qalması üçün hamisının yataqxanada qalması təmin ediləcək". Qeyd edək ki, Qarabağ Universitetində yeni tədris ilindən tələbə qəbulunun aparılması nəzərdə tutulub.

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin mövqeyi üst-üstə düşməyə biler.

Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 2700